

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA DIVADELNÍCH, FILMOVÝCH A MEDIÁLNÍCH STUDIÍ

Vznik a vývoj filmového festivalu pro děti a mládež ve Zlíně
The origin and development of the children's film festival in Zlín

(Bakalářská práce)

Autorka práce: Lucie Chalánková

Vedoucí práce: Mgr. Petr Bilík, Ph.D.

Olomouc 2010

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně, s použitím literatury a pramenů uvedených v bibliografii.

V Olomouci dne 3. května 2010

Lucie Chalánková

Poděkování:

Ráda bych touto cestou poděkovala vedoucímu bakalářské práce Mgr. Petru Bilíkovi Ph.D. za cenné připomínky a rady při psaní práce, Jiřímu Novotnému za poskytnuté informace a v neposlední řadě Simoně Chalánkové za korekturu textu a morální podporu.

Obsah:

1. Úvod.....	5
2. Film ve Zlíně - od reklamy k dětskému filmu	9
2. 1. Meziválečné období	9
2. 2. Období okupace	10
2. 3. Znárodnění kinematografie	12
2. 4. Dětský hraný film	13
3. Počátky festivalu filmů pro děti a mládež.....	14
3. 1. Příčiny vzniku festivalu	14
3. 2. Vznik festivalu	15
3. 3. Upevnění festivalu	16
3. 4. Přejchod na soutěžní přehlídku	17
4. Vymezení festivalu	19
4. 1. Mezinárodní seminář UNESCO.....	20
5. I. mezinárodní festival filmů pro děti a mládež	21
5. 1. Zmezinárodnění filmového festivalu	21
5. 2. Cíl festivalu	21
5. 3. Účastníci	22
5. 4. Program.....	23
5. 5. Mezinárodní symposium	24
5. 6. Publikace vydané k I. MFF	24
5. 7. Zhodnocení festivalu.....	26
6. Zlínský festival popáté	28
7. II. Mezinárodní festival filmů pro děti a mládež	29
7. 1. Mezinárodní setkání filmů pro mládež v Cannes.....	29
7. 2. Průběh II. mezinárodního festivalu.....	30
7. 1. Zhodnocení festivalu.....	32
8. Návrat k národní přehlídce.....	34
8. 1. Festival v sedmdesátých letech	36
10. Použitá literatura	44
11. Přílohy.....	46

1. Úvod

Tématem mé bakalářské diplomové práce je vznik festivalu pro děti a mládež ve Zlíně¹ na počátku šedesátých let a jeho následný vývoj do roku 1975. Toto téma jsem si zvolila jednak z osobních pohnutek, kdy určitou roli při výběru sehrál můj zlínský původ, tento festival jsem navštěvovala již od dětství a jednak fakt, že v současné době neexistuje podobná studie, jež by se této zavedené filmové události u nás věnovala.

Snad každým dnem je v Evropě pořádán nějaký filmový festival. V současné době máme velké množství filmových přehlídek prezentující konkrétní specifický druh filmu. Konají se festivaly studentských, animovaných, dokumentárních, populárně vědeckých nebo dokonce outdoorových filmů a v jejich výčtu bych mohla pokračovat dále. Filmové festivaly se staly jakýmsi kulturním fenoménem, jenž plní programy kin. Jejich počátek se přitom datuje nedlouho po zrodu samotného filmu. První filmový festival se uskutečnil v roce 1898 v Monaku. O něco později v roce 1932 vzniká festival v Benátkách, jakožto první festival pořádaný pravidelně. Těsně po válce v roce 1946 byl uspořádán první ročník festivalu v Cannes a ve stejném roce mimo jiné také v Mariánských Lázních, který byl později přesunut do Karlových Varů. Historie některých těchto filmových přehlídek, jak již naznačuje datum jejich vzniku, je obrovská a domnívám se, že má určitě smysl se jí věnovat. Festivaly zastávají funkci prezentace a vzájemné konfrontace národních kinematografií. Jsou jistou společenskou událostí, místem setkání filmových tvůrců s diváky a samozřejmě neoddelitelnou součástí filmového průmyslu. Plní úlohu kulturních událostí, ale také se podílejí na filmovém obchodu a distribuci. Jejich samotný průběh a program reflektuje dobu a vývoj kinematografie jako takové.²

Zejména i kvůli popsanému faktu jsem se rozhodla věnovat pozornost tomuto tématu a vybrala jsem si událost pro mě lokálně i psychicky nejbližší. Z nashromážděných materiálů chci podat objektivní pohled na tuto kulturní událost, která vzniká na začátku šedesátých let ve Zlíně a její konání trvá až do dnešních let. Svou prací chci dokázat, že i když byly zlínské přehlídky zpočátku pořádány pouze jako nesoutěžní prezentace národní kinematografie pro děti a mládež, už v šedesátých

---

¹ I když bylo město Zlín v letech 1949 až 1989 přejmenováno podle prvního komunistického prezidenta na Gottwaldov, ve své práci budu používat současný název města. Pouze v citacích a oficiálních názvech ponechám dobové pojmenování Gottwaldov.

² De Valc, Marijka. Nové objevení Evropy: Historický přehled fenoménu filmových festivalů. Iluminace. 2003, č. 1.

letech přerostly v mezinárodní festival a Zlín se stal po dobu jeho trvání metropolí dětského a mládežnického filmu v tehdejší Československu.

Na různých příkladech ukážu, že zlínský dětský festival byl místem setkání filmových tvůrců s publikem a prostřednictvím pořádaných odborných konferencí dokázal shromáždit filmové tvůrce a pracovníky, kteří zde měli dostatečný prostor pro projednání a vytyčení základních otázek v tvorbě pro děti a mládež. Právě díky pravidelnému konání tvůrčích besed jako součást festivalu, chci upozornit na jeho přesah do odborné oblasti a samotné produkce.

Výběrem tohoto tématu chci poukázat na fakt, že i festival zaměřený primárně na dětské publikum by měl mít své místo v odborné literatuře.

Teoretickou oporou mi byly texty Marijke de Valc „Nové objevení Evropy (Historický přehled filmových festivalů) a Juliana Stringera „Globální města a ekonomie mezinárodních filmových festivalů“.

Marijke de Valc ve své studii říká, že předchůdcem filmových festivalů jsou výstavy umění a vynález samotného filmu. Jejich vznik odůvodňuje potřebou prezentace a propagace národní kinematografie. Film jako sedmé umění se zde stává výstavním ale také soutěžním objektem. Právě nacionální důvody podle ní stojí za vznikem prvního filmového festivalu v Benátkách. Pokusím se poukázat, že podobné podněty stály i u zrodu festivalu pro děti a mládež ve Zlíně, ke kterým se později připojily i pohnutky nutné konfrontace národní tvorby se zahraniční a vzniká přehlídka mezinárodní.

Julian Stringer se ve svém textu zabývá teorií festivalového kruhu, v němž hraje důležitou roli i místo pořádání festivalu se specifickými atrakcemi. Funkcionalistický Zlín položený na jihovýchodě Moravy nabízel řadu příležitostí nehledě na jeho filmovou historii.

Práce se nezabývá pouze samotným filmovým festivalem ve Zlíně. V první kapitole je podán krátký průřez historií zlínských ateliérů a jejich postupnou profilací. Tuto kapitolu jsem do práce zařadila, jelikož se domnívám, že samotná přítomnost filmového studia, jeho historický vývoj a specifické zaměření do určité míry zapříčinilo vznik festivalu a jeho profilaci. Tuto tezi se budu snažit ve své práci také doložit. Úkolem první kapitoly je rovněž uvedení čtenáře do problematiky. Při zpracování této části jsem využila heuristickou metodu. Některé informace jsem čerpala z všeobecné historiografické literatury, kupříkladu z publikace Panorama českého filmu, jež podává komplexní pohled na dějiny československé kinematografie

od počátku do konce 20. století. Stěžejní pro mě byly zejména texty pamětníků Elmara Klose, Jiřího Novotného a Antonína Horáka, důležité ovšem u jejich prací bylo rozlišit podstatná fakta od subjektivních vzpomínek. Čerpala jsem především z publikace Světla a stíny zlínského filmu od Antonína Horáka a z textu Jiřího Novotného 60 let zlínské filmové tvorby.

Po této části pojednávající o historii zlínského studia, následuje kapitola zabývající se již samotným počátkem festivalu. Zde jsem se zaměřila především na analýzu potencionálních příčin jeho vzniku a prvotní vývoj, kdy festival hledal své dramaturgické ukotvení. Podrobněji jsem se snažila popsat první a druhý ročník, a tedy jeho postupný přechod od nesoutěžní přehlídky prezentující národní kinematografii pro děti a mládež k soutěžnímu festivalu. Podrobněji popisují v oddělené kapitole také následující dva ročníky přehlídky, na čtvrtý ročník navazující seminář UNESCO a postupné snahy a příčiny vedoucí ke zmezinárodnění festivalu.

Samostatné kapitoly jsou věnovány dvěma ročníkům mezinárodního festivalu pro děti a mládež ve Zlíně, které se uskutečnily v roce 1965 a 1967. U nich se ještě více zaměřuji na popis jejich průběhu a programu, jelikož se domnívám, že tvoří jeden ze stěžejních pilířů mé práce. Kromě heuristické metody, zde uplatňuji také metodu komparace, a to především v podkapitolách zabývajících se hodnocením obou mezinárodních přehlídek.

V poslední části práce se zabývám návratem festivalu k podobě národní přehlídky, a to až do roku 1975, kdy dochází k ukončení jedné historické etapy této filmové události. V tomto roce bylo změněno vedení festivalu a došlo k ustálení určitých aspektů v programu. Ty provázely festival až do roku 1990, kdy byl definitivně zmezinárodněn a postupem času se vyprofiloval do podoby, jak jej známe dnes.

V případech výše popsaných kapitol jsem čerpala z publikací filmové historie a především z dobových filmových periodik, jelikož v současné době neexistuje literatura, která by v tomto rozsahu zlínský festival reflektovala. Stěžejní byly pro mou práci časopisy Film a doba, Filmový přehled a Iluminace. Mimo to jsem využívala archivních pramenů uložených ve Státním okresním archivu Zlín a vycházela z dobového regionálního tisku. K výzkumu jsem využila také orální pramen, a to rozhovor se zlínským pamětníkem Jiřím Novotným. Řada materiálů je uložena v soukromém archivu zlínských ateliérů, ale bohužel nejsou zpracovány, což mi částečně zkomplikovalo výzkum. Mým cíle bylo podat komplexní pohled na zlínskou

přehlídku ve vytyčeném období, a proto jsem ve výzkumu nezacházela do úplných podrobností. Do budoucna by bylo určitě přínosné důkladnější bádání a následné rozšíření určitých otázek.

Součástí práce jsou také přílohy, a to seznam všech oceněných filmů na zlínském festivalu v průběhu popisovaného období, přepis vzpomínkové výpovědi zlínského pamětníka Jiřího Novotného, podrobný program Velkého kina ve Zlíně během prvního mezinárodního festivalu, ukázky festivalových plakátů a fotografie z prvních ročníků přehlídky.

2. Film ve Zlíně - od reklamy k dětskému filmu

2. 1. Meziválečné období

Vznik filmového průmyslu ve Zlíně je spojen s firmou Baťa. Základem úspěchu Tomáše Bati byla především promyšlená propagace. Management Baťovy společnosti si uvědomil, že film je velice vlivné a účinné médium, jenž má silný potenciál v reklamě. Výrobu prvních reklamních filmů po vzoru amerických kreslených grotesek s Pepkem námořníkem ještě obstarávaly pražské společnosti. Později ovšem vzniklo v 52. tovární budově ve Zlíně malé filmové oddělení s minimálním počtem zaměstnanců a minimální technikou. Jejich úkolem byla především výroba propagačních filmů na Baťovy výrobky a služby, reportáže z města Zlína a instruktážní filmy pro zaučení nových zaměstnanců.³

S příchodem mladých ambiciózních filmařů z Prahy (Ladislava Koldy, Elmara Klose a Alexandra Hackendschmieda) se začíná uplatňovat také realizace vlastních autorských námětů a celkově dochází k rozšíření tvorby. Nadále se tedy kromě reklamních filmů rozvíjí taktéž tvorba dokumentární, reportážní a výuková.

V roce 1935 byla zahájena stavba vlastního filmového studia na Kudlově. O jeho umístění se dlouho spekulovalo. Bylo zapotřebí, aby bylo postaveno na dosah města, ale zároveň v klidné lokalitě bez rušivých hluků a s dostatečným prostorem okolo kvůli výstavbě kulis. Projekt byl zrealizován v „baťovském tempu“ za necelý rok. Studio bylo vybaveno moderní technikou zakoupenou ve Francii a Americe. Vedoucím ateliéru se stal Ladislav Kolda.⁴ Vysoká technická úroveň studia, ale současně také benevolentní vedení firmy dalo samotným filmařům dostatečný prostor pro jejich tvorbu a experimenty. Mezinárodního uznání dosáhly filmové ateliéry Baťa (FAB) především v reklamním filmu, jelikož reklamy z dílny FAB plnily nejenom svůj primární účel propagační ale také umělecký.⁵

---

³ Vycházím z bulletinu k výstavě oblastního muzea ve Zlíně: Filmové studio Gottwaldov.

⁴ Kolda byl v této době již úspěšný producent, za sebou měl již celou řadu hraných filmů. Do Zlína přichází na popud svého kamaráda Elmara Klose. Jistým důvodem byl také jeho finanční krach na snímku Karola Plicky *Zem zpíeva*. V čele studia stojí až do roku 1945. Po válce odchází do New Yorku. Každopádně se značně zasloužil o rozvoj zlínských ateliérů a jejich tvorby před válkou a v době okupace.

⁵ Horák, Antonín. Světla a stíny zlínského filmu. Vizovice: Lípa, 2002, s. 23-24.

Štorková, Pavla. Zliennale. Bakalářská práce, Filozofická fakulta UP Olomouc. Olomouc: 2007, s.10.

K externí spolupráci byli zváni přední režiséři jako Martin Frič, Jiří Lehovec, Otakar Vávra a taktéž významní českoslovenští herci, například Vlasta Burian, Jaroslav Vojta a jiní.

S ateliérem na Kudlově je spojena taktéž tradice školního filmu. Jaroslav Novotný, učitel Masarykovy měšťanské školy ve Zlíně, přišel s myšlenkou, založit při baťovském filmovém studiu stálou výrobu školních filmů, které by sloužili jako pomůcky při výuce.⁶

Štáb se postupně rozrůstal, byli přijati další kameramani, scénáristé, chemikové, mechanikové, kulisáci, osvětlovači, stolaři a jiní. Kromě reklam prezentující Baťovy produkty se natáčely krátké dokumenty, reportáže, žurnály, medailonky významných osobností, naučné a školní filmy pro děti a mládež.⁷

Vyvrcholením zlínské meziválečné tvorby pak byly dva dokumenty. *Poslední léto s TGM* (J. Novotný, J. Lukáš, E. Klos, 1937) zachycující poslední dny života T.G. Masaryka a dokumentární drama *Krize* (1939), na jehož vzniku spolupracoval se zlínskými filmaři americký dokumentarista Herbert Kline.⁸

J. A. Baťa vyslovil přání natáčet kromě krátkometrážních filmů všech žánrů také dlouhé zábavné filmy. K tomu ovšem v kudlovském studiu nebyly podmínky. Proto byly pro tyto účely zakoupeny opuštěné haly v pražské Hostivaři a začaly přípravy na první hraný film, historický velkofilm o králi Karlu IV. Na vypracování scénáře se sešli tehdejší přední spisovatelé Jan Drda, Jiří Weiss, K. J. Beneš, J. Kofta a J. R. Vávra. Přípravy se ovšem protahovaly, k tomu nastaly politické změny, přišla okupace a film nestihl být dokončen. Otakar Vávra využil předělaný hostivařský ateliér a natočil pro FAB první celovečerní snímek *Kouzelný den* (1938) podle K. J. Beneše. Poté byly v roce 1940 hostivařské haly Baťovy vyvlastněny.⁹

2. 2. Období okupace

V období druhé světové války se zlínské studio stalo jakýmsi azylem pro mnohé mladé umělce, kteří by jinak museli do Reichu. Za doby protektorátu to bylo jediné místo, kde se mohly natáčet filmy reklamní a dětské. A to pravděpodobně díky faktu, že oficiálně se jednalo o podnik reklamní a nikoliv umělecký. Filmaři z celého

---

⁶ Novotný, Jiří. 60 let zlínské filmové tvorby. Zlín: 1996, s. 1.

⁷ Horák, Antonín. Světla s stíny zlínského filmu. Vizovice: 2002. s. 36.

⁸ Novotný, Jiří. 60 let zlínské filmové tvorby. Zlín: 1996, s. 1.

⁹ Horák, Antonín. Světla s stíny zlínského filmu. Vizovice: 2002, s. 34-35.

Československa se do Zlína hrnuli. Během války počet zaměstnanců vzrostl z původních deseti na dvě stě.¹⁰

V roce 1940 a 1941 byl ve Zlíně uspořádán významný festival Filmové žně. Tyto dva ročníky filmové přehlídky určitým způsobem založily tradici pořádání filmových festivalů ve Zlíně. Ačkoliv se ze začátku zamýšlelo, že půjde primárně o představení národní kinematografie, tato akce postupně nabrala celorepublikový význam a stala se jakousi národní manifestací kontinuity české filmové tvorby a kultury vůbec. Filmové žně dokázaly za doby okupace spojit české filmaře. Staly se místem, kde filmový tvůrci mohli vzájemně konfrontovat své názory ohledně následného vývoje českého filmu a prodiskutovat otázky znárodnění české kinematografie.¹¹

Okupace přivedla do Zlína budoucí velké osobnosti světového filmu Hermínu Týrlovou a Karla Zemana. V souvislosti s jejich prací se rozvíjí kreslený a loutkový film u nás. Hermína Týrlová zde zrealizovala první československý loutkový film *Ferda Mravenec* (1942). A svůj první samostatný film *Vánoční sen* (1945) ve Zlíně natočil po příchodu z Brna výtvarník a režisér Karel Zeman. S jejich příchodem do kudlovského studia také vzniká fenomén tvorby pro děti a mládež, který je spjat se zlínskými ateliéry dodnes.

Postupně rostl počet pracovníků v oddělení kresleného filmu. V rámci konkurzu na realizaci animovaného filmu *Pošťácká pohádka* Karla Čapka přišli do Zlína pozdější Bratři v triku Zdeněk Miler, Josef Kábrt a Břetislav Dvořák.¹²

Uprostřed okupace byly ateliéry převedeny pod správu německé firmy DESCHEG, ale i přesto zde byly nadále natáčeny české filmy.

Zlínské ateliéry sehrály také roli v zestátnění kinematografie. Ještě před ukončením války, zhruba od roku 1939, se ve studiu tajně scházela skupina filmařů (Štorková, Kolda, Elbl, Feix, Klos, Kabelík, Fiala), která zde pracovala na přípravách budoucí změny organizace kinematografie a vypracovala osnovy pro její zestátnění v budoucím osvobozeném Československu.¹³

---

¹⁰ Petřík, Jaroslav. 50 let filmového studia Gottwaldov. Gottwaldov: 1986, s. 5.

¹¹ Novotný, Jiří. 60 let zlínské filmové tvorby. Zlín: 1996, s. 1.

Štorková, Pavla. Zliennale. Bakalářská práce, Filozofická fakulta UP Olomouc. Olomouc:2007, s. 5.

¹² Novotný, Jiří. 60 let zlínské filmové tvorby. Zlín: 1996, s. 2.

¹³ Pilát, František. Jak byl znárodněn československý film. Film a doba. roč 11, č. 2, 1965, s. 70-71.

2. 3. Znárodnění kinematografie

Konec války znamená odchod většiny tvůrců do Prahy. Dekret o znárodnění filmu vydaný 11. srpna 1945 sebou přináší reorganizaci české kinematografie a pochybnosti nad samotnou budoucností zlínského studia. Nové vedení Československého filmu nepovažovalo za vhodné udržovat nadále v provozu samostatné ateliéry na tak vzdáleném místě a objevily se spekulace o jejich přemístění do Brna. Existence studia je nakonec pod podmínkou zakázkové výroby, která bude studio živit, uhájena a kudlovské ateliéry se stávají součástí Krátkého filmu Praha. Do vedení se postavil Jaroslav Novotný a tím je stěžejní orientace studia jasná. Rozvíjí se především školní film. Významnou posilou v tvorbě tohoto žánru byl příchod nových filmařů - Františka Škapy, Josefa Pinkavy a později Karla Kocmana, Zdeňka Hrubce a Jana Ivána. Jistým dokladem kvality této tvorby je řada ocenění z domácích i zahraničních festivalů.¹⁴

V původní početné skupině kresleného filmu řady tvůrců po válce taktéž značně prořídly. Po nějakou dobu ve Zlíně zůstali Ladislav Zástěra, Václav Dobrovolný a nově přibyli Josef Prošek, Vladimír Bárta a Zdeněk Cholek. Teprve v polovině 70. let se znovu obnovila tvorba kresleného filmu, a to v souvislosti se zakázkovou tvorbou pro televizi.¹⁵

Věrní zlínským ateliérům zůstaly dvě její největší osobnosti Hermína Týrlová s Karlem Zemanem. V poválečné době de facto navázali na své první snímky z dob okupace. Pod záštitou kudlovského studia natočili řadu významných snímků zaměřených na dětského diváka zpravidla kombinující loutkový film s hraným. Dnes už jejich díla zaujímají čestné pozice v tvorbě pro děti a jsou nadobro spjaty se zlínským studiem. Spolu s nimi začínají na poli animovaného a loutkového filmu samostatně pracovat i ostatní talentovaní tvůrci, jejich dosavadní spolupracovníci, například Ludvík Kadleček, Jan Dudešek, Jindřich Liška, Garik Seko, Josef Zeman, Zdeněk Rozkopal, Antonín Horák, Zdeněk Ostrčil, Milan Šebesta a Ladislav Vlk. Dramaturgie studia je již v této době primárně zaměřena na dětského diváka.¹⁶

---

¹⁴ Novotný, Jiří. 60 let zlínské filmové tvorby. Zlín: 1996.

¹⁵ Tamtéž.

¹⁶ Tamtéž.

2. 4. Dětský hraný film

Koncem padesátých let dochází ve zlínském studiu k nové orientaci tvorby. Místní ateliéry nadále spadají pod pojmenování Studio populárně vědeckých filmů, ale v repertoáru se objevují první hrané snímky. V roce 1958 se ředitelem ateliérů stal bývalý učitel Aleš Bosák. Ten povzbuzen úspěchem Zemanových filmů prosadil na Ústředním ředitelství československého filmu v Praze zřízení zlínské skupiny hrané tvorby pro děti a mládež. Prvním krátkým hraným filmem, natočeným pod záštitou zlínských laboratoří, byl snímek režiséra Josefa Pinkavy *Pětikoruna* (1960). Tento hraný debut získává ocenění na festivalu v Benátkách a v La Platě, což jen potvrzuje správné rozhodnutí Aleše Bosáka, orientovat se vedle animovaného filmu taktéž na hrané odvětví filmu pro děti. Hlavním dramaturgem studia byl jmenován Jiří Blažek, později se k němu připojuje Milan Šimek a Jaroslav Petřík. Většina tvorby zlínských ateliérů byla zaměřena na dětské publikum do třinácti let.

Filmy pro mládež ve Zlíně v šedesátých letech točil Táborský, Blažek, Brebera, Sirový. Vedle Pinkavy vyrostl jako pomocný režisér Radim Cvrček, který se později spolu s Pinkavou stal druhým kmenovým režisérem studia.

Se zlínským studiem dále spolupracovali například Dmitrij Plachta, Hynek Bočan, František Vláčil, Dušan Klein, Petr Hobl, Karel Smyzcek, Vít Olmer, Otakar Kosek, Miloš Zábranský, Petr Švéda, Antonín Máša a další.¹⁷

Aleš Bosák, i když byl zpočátku na film neodborník, se velmi zasloužil o rozvoj zlínského filmu. Pokračoval v tradici, která zde byla započata před válkou Ladislavem Koldou. Poskytoval příležitost mladým nadějným filmovým tvůrcům, kteří se později proslavili. Především jeho přičiněním se stal Zlín metropolí dětského filmu. „Aleš Bosák byl velice rozumný člověk, který se neplet do věcí, kterým nerozuměl, nehrál si na filmaře a snažil se pomoci studiu z ředitelského postu.“¹⁸

V roce 1969 byl v důsledku nájezdu sovětské armády z funkce ředitele odvolán.¹⁹

---

¹⁷ Tamtéž.

¹⁸ Viz. příloha: Rozhovor s Jiřím Novotným.

¹⁹ Horák, Antonín. Světla a stíny zlínského filmu. Vizovice: 2002, s. 68.

3. Počátky festivalu filmů pro děti a mládež

3. 1. Příčiny vzniku festivalu

Přesný původ a příčina vzniku festivalu filmů pro děti a mládež ve Zlíně není známá. Zřejmě neexistuje pramen, který by dokázal, co stojí za zrodem tohoto festivalu. Spíše se přikláním k názoru, že se jednalo o přirozený jev.

Značnou zásluhu na vzniku této přehlídky má bezpochyby tehdejší ředitel filmového studia ve Zlíně Aleš Bosák, který prosadil a koncepčně propracoval pravidelné konání festivalu na začátku šedesátých let.²⁰ „Sám tehdy přišel s myšlenkou, že by se ve Zlíně mohl uskutečnit dětský filmový festival, čímž by zlínské ateliéry měly možnost prezentovat svou tvorbu a zvýšila by se tím jejich prestiž.“²¹

Již v této době bylo na co navazovat. V tehdeším Gottwaldově v průběhu padesátých let býval organizován festival dětského filmu, ale bez jasného profilu a specifického ukotvení, většinou jako součást Filmového festivalu pracujících. Zlín byl bezpochyby město filmu, ze kterého vzešla celá řada významných filmových tvůrců, jejichž tvorba byla soustředěna na dětské publikum. Od poloviny třicátých let ve Zlíně sídlil vlastní filmový ateliér. Tvorba studia se od začátku jejího vzniku z velké části orientovala na dětskou tvorbu. Ve třicátých letech to byl s příchodem pedagoga Jaroslava Novotného školní film, který se měl stát didaktickou pomůckou ve školách. V období okupace a po válce se ve Zlíně rozvíjí animovaný a loutkový film a po válce taktéž produkce hraná. V šedesátých letech je dramaturgie studia výhradně zaměřena na dětské publikum.

Mimo to již v období okupace byly ve Zlíně uspořádány dva ročníky festivalu Filmové žně, čímž byla založena festivalová tradice ve Zlíně a zároveň město každoročně od roku 1948 hostilo Filmový festival pracujících.

Všechny zmíněné priority se jistě podepsaly na faktu, že I. celostátní přehlídka filmů pro děti a mládež byla uspořádána právě ve Zlíně .

---

²⁰ Novotný, Jiří. 60 let zlínské filmové tvorby. Zlín: 1996.

²¹ Viz. příloha: Rozhovor se zlínským pamětníkem Jiřím Novotným.

3. 2. Vznik festivalu

Počátky festivalu pro děti a mládež ve Zlíně se datují od roku 1961, kdy se uskutečnil jeho první ročník. V tomto roce se jednalo pouze o nesoutěžní přehlídku domácí kinematografie, která se konala ve Zlíně v rámci III. festivalu československých filmů v Ostravě.²² Festival filmů pro děti a mládež byl zahájen 18. ledna předsedou Městského národního výboru A. Gisterem a pokračoval do 20. ledna.

K vidění bylo celkem dvaatřicet filmů, vyrobených zejména v roce 1960,²³ a to od předních československých autorů tvorby pro děti. Diváci měli možnost zhlédnout mimo jiné snímky od Karla Kachyni, Josefa Pinkavy nebo Jana Valáška, jehož snímek *Kouzelný den* celou přehlídku zahajoval. Z autorů animované tvorby představili své snímky Eduard Hofman, Hermína Týrlová, Břetislav Pojar, Zdeněk Miler, Jiří Brdečka, Ludvík Kadleček a ostatní.²⁴

Ze všech představených děl byla na konci festivalu vybrána série nejlepších filmů z produkce roku 1960, které byly později promítnuty na festivalu československých filmů v Ostravě.²⁵

Kromě filmových projekcí byly důležitou součástí programu besedy filmových pracovníků s diváky, zejména pak s pedagogy, rodiči a dětským publikem.²⁶ Některé z nich byly uspořádány mimo Zlín, a to například ve Fryštáku a Brumově. Tato setkání nezmizela z rozvrhu festivalu ani v jeho pozdějších ročnících. Vždy byla velmi pozitivně hodnocena, jak ze strany účastníků, tak filmových tvůrců, kteří zejména oceňovali důležitou zpětnou vazbu, která se jim prostřednictvím organizovaných besed dostávala.

Stěžejní částí přehlídky byla třídní konference, na níž se sešli tvůrčí pracovníci a diskutovali o současných problémech v tvorbě pro děti. Ústřední myšlenkou všech debat bylo „jak dál ve filmovém umění pro děti a mládež“. Právě zhodnocení tvorby, vytyčení základních otázek a jejich řešení v následujícím vývoji

---

²² III. festival čs. filmů v Ostravě se uskutečnil 19. – 25. 2. 1961.

²³ Viz. Filmový přehled, 1961.

²⁴ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti Zlín. Praha: 1990, s. 1.

²⁵ Vybrané snímky: dlouhé filmy: *Práče, Kouzelný den, Jerguš Lapin*; středometrážní filmy: *Komu patří pohár, Malá manekýnka*; loutkové filmy: *Proč pláče žirafa, Půlnoční příhoda, Kočičí slovo*; kreslené filmy: *Parazit, Jak štěňátko dostalo chuť na med, Jak sluníčko vrátilo štěňátku vodu*.

²⁶ Filmové besedy měli ve Zlíně tradici, byly pořádány již před vznikem festivalu a těšili se velké oblibě. Jednalo se o tzv. Volné terasy pořádané pravidelně každou poslední neděli v měsíci na hotelu Moskva. Tento model byl organizovaný i v jiných světových městech.

dětského filmu, bylo taktéž jedním z impulzů uspořádání gottwaldovské přehlídky. Závěrečná rezoluce říká „Přehlídka i konference ukázaly nutnost přejít od dřívějšího, často individuálního hledání i tápaní k cílené a koordinované tvorbě nových filmových děl určených dětem a mládeži“.²⁷ Účastníci konference se shodli, že důraz by měl být kladen na uměleckou stránku filmů, bez níž film ztrácí ideový i výchovný charakter.

Na konferenci prezentovali své příspěvky dramaturg a scénárista Ota Hofman o problematice hraného filmu, umělecký vedoucí Studia kresleného a loutkového filmu Eduard Hofman promluvil o tvorbě studia. Režisér Dušan Kodaj vytyčil problémy dětského filmu na Slovensku a dramaturg Jiří Blažek představil práci dětské skupiny Filmového studia Gottwaldov.²⁸

3. 3. Upevnění festivalu

V rezoluci k I. přehlídce delegáti poukázali na užitečnost pravidelného uspořádání festivalu dětského filmu s konferencí o této tvorbě.²⁹ Celkově bylo dětskému filmu v kontextu československé tvorby věnováno velké pozornosti. Vládnoucí komunistická strana usilovala o to, aby umění, které se primárně obrací na děti a mládež, uplatňovalo také výchovnou úlohu.³⁰ Československý film pro děti byl vnímán jako neodmyslitelná a významná součást kultury. Vláda se snažila, aby nedošlo ke stagnaci ve výrobě a distribuci programů pro děti, což bezpochyby vedlo k pokračování filmového festivalu ve Zlíně a jeho zařazení do programu kulturně politických akcí v tehdejší Československu.

„Klady Gottwaldovské přehlídky vidím především v dobré diskusní úrovni konference, přičemž nezapomeňme, že problémy, které se zde řešily a které na podobných přehlídkách bude třeba řešit především, jsou náročnými a specifickými problémy filmové tvorby socialistické země.“³¹

Jak vyplývá z dobového článku periodika Film a doba, zprvu se také diskutovalo o změně umístění festivalu. Zřejmě se zamýšlelo, že by přehlídka mohla být přemístěna do Karlových Varů. Nakonec se tak nestalo. Jedním z důvodů byl

---

²⁷ Jan Hořejší. Od Gottwaldova k Ostravě. Film a doba. 1961, s. 312.

²⁸ Viz. Filmový přehled, 1961.

²⁹ Jan Hořejší. Od Gottwaldova k Ostravě. Film a doba. 1961, s. 312.

³⁰ Skupa, Lukáš. Film pro děti mezi vědou, uměním a průmyslem: Počátky dětského žánru v české kinematografii 1945–1955. Brno: 2009, s. 7.

³¹ Jan Hořejší. Od Gottwaldova k Ostravě. Film a doba. 1961, s. 312.

pravděpodobně fakt, že pokud by došlo ke změně místa konání, přehlídka dětských filmů by těsně předcházela karlovarskému mezinárodnímu festivalu, a tudíž by jím mohla být zastíněna.³²

Hned od začátku si organizátoři pohrávali s myšlenkou uspořádat mezinárodní přehlídku dětských filmů, jakousi obdobu „malých Benátek“. V dané politické situaci to ovšem nebylo možné, a to i přes intervence UNESCO. „Vládnoucí komunistická strana neměla zájem, aby do Zlína přijížděli zahraniční hosté a my jsme s nimi navazovali jakékoliv kontakty, které by samozřejmě musely být kontrolovány.“ Nicméně ředitel studia Aleš Bosák využil svou znalost francouzštiny a navázal kontakt s filmovými tvůrci z Francie. Do Zlína přizval spoustu zahraničních hostů a tím zvýšil status festivalu a především upozornil na tvorbu zlínského studia.³³

3. 4. Přejít na soutěžní přehlídku

Druhý ročník se uskutečnil od 27. do 30. března 1962. Největším rozdílem oproti předchozí přehlídce bylo, že tentokrát krom diváků do sálu kina zasedla také porota, která vybrala ze všech filmů zahrnutých do soutěže pět nejlepších, jímž udělila Čestné uznání.³⁴ Jedním z nich byl také snímek Karla Kachyni *Trápení*. Ten ve své předpremiéře zahajoval festival ve Velkém kině ve Zlíně. Oproti minulého roku se zvýšil počet promítaných filmů a také počet diváků.³⁵ „Dnes můžeme s radostí konstatovat, že počet filmů pro děti se zvýšil, několik jich je pak dokladem stoupající umělecké úrovně. Podařilo se i rozšířit námětovou základnu. Potěšitelný je i zájem filmové kritiky o problematiku tvorby v této oblasti, i o přehlídku samu,“ zhodnotili průběh festivalu delegáti v rezoluci.³⁶

Stejně jako minulý ročník, byla součástí druhé přehlídky tvůrčí konference. Ta byla pořádána ve spolupráci se Svazem československých divadelních a filmových umělců. Podle dobových informací nebyla konference připravena precizně. Byla jí vytýkána hlavně roztržitost diskusních příspěvků.³⁷

V její závěrečné rezoluci bylo také poukázáno na nedostatky vyskytující se v dětském filmu, zejména pak na nedostačující konfrontaci domácí tvorby

---

³² Tamtéž.

³³ Viz. příloha: Rozhovor s Jiřím Novotným.

³⁴ Viz. příloha: Ocenění.

³⁵ I. ročník navštívilo zhruba 15 000 diváků, druhý ročník již přes 24 000 diváků.

³⁶ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti Zlín. Praha: 1990, s. 1.

³⁷ Viz. Film a doba. 1962, s. 273.

se zahraniční. Zástupci festivalu vytyčili úkoly, kterými je potřeba se začít v dětské tvorbě věnovat.³⁸ Kritizovali, že chybějí díla přibližující dětem současnou vědu a techniku, stejně jako filmy, které by se zabývaly soudobou látkou. Filmový pracovníci taktéž apelovali na nízkou odbornou úroveň filmové kritiky zabývající se dětským filmem. Shodli se, že v československém kontextu chybí kvalitní filmová kritika, jež by reflektovala tuto oblast filmu zaměřenou na děti a mládež.³⁹

Přehlídka byla také jistým úspěchem zlínského studia. Tři ze šesti filmů, které získaly ocenění vzešly z tohoto studia.⁴⁰

---

³⁸ Tamtéž.

³⁹ Pilatová, Agáta. Na okraj gottwaldovské přehlídky. Film a doba. 1962, str. 273.

⁴⁰ Jedná se o film Kino Josefa Pinkavy, Děti a noty Františka Škapy a Jiřího Blažka, seriál Třikrát proč.

4. Vymezení festivalu

Slogan festivalového zpravodajství charakterizoval třetí ročník jako „hledání místa na slunci“.⁴¹ Zřejmě i tím by se dalo vysvětlit přesunutí jeho trvání do měsíce dubna. Třetí ročník se uskutečnil od 9. do 12. dubna 1963.

Organizační štáb festivalu zahájil přípravy třetího ročníku již v polovině prosince roku 1962. Přehlídka byla i tentokrát uspořádána jako soutěžní. Filmy byly posuzovány třináctičlennou porotou, která na závěr festivalu udělila vybraným snímkům diplomy a ceny.⁴² Bylo uspořádáno dvanáct besed s dětmi a mládeží.

Festival v tomto období zejména hledal svou tvář. Postupně se měnila skladba programu. Pořadatelé využili své zkušenosti z předchozích ročníků a byla vytvořena filmová pásma pro děti podle věkových kategorií. Poprvé se promítaly dětské filmy odděleně od mimosoutěžních filmů pro mládež. Došlo ke kvantitativnímu poklesu u promítaných soutěžních snímků. „Nenašli jsme dost námětů a od některých jsme v průběhu dramaturgické přípravy ustoupili pro jejich malou uměleckou náročnost,“ popisuje situaci dramaturg František Pavlíček v rozhovoru pro periodikum *Film a doba*.⁴³

I když festival ještě nebyl pevně dramaturgicky upevněn, byly ohlasy na Zlínské přehlídky kladné. Všichni se shodli, že jsou prospěšné a „je potřeba je dál udržovat v dosavadní tradici a do budoucna prohlubovat“. Město Zlín potvrdilo, že je pro pořádání této události vhodným místem.⁴⁴

Zřejmě díky poklesu počtu promítaných filmů se objevily spekulace, že by mohl být festival uspořádán jednou za dva roky. Tento návrh ale nakonec neprošel. František Pavlíček se přiklonil k roční periodicitě zejména kvůli faktu, že přehlídka by měla mít určitý ráz a představit vždy produkci jednoho roku. Při konání festivalu jednou za dva roky by hrozilo nebezpečí chaosu a povrchnosti programu přehlídky. Spolu s Josefem Trägrem pronesli požadavek, aby přehlídka byla doplněna o špičková díla světové produkce tvorby pro děti a mládež, která se do běžné distribuce nedostanou.⁴⁵

---

⁴¹ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti a mládež. Praha: 1990, s. 1.

⁴² Viz. příloha.

⁴³ Wienerová, Žeňa. Gottwaldovské přehlídky bilance a perspektivy: Rozhovor s Františkem Pavlíčkem a Josefem Träggerem. *Film a doba*. 1964, s. 384-385.

⁴⁴ Tamtéž.

⁴⁵ Tamtéž.

V roce 1964 se poprvé festivalu zúčastnili zahraniční delegáti, i když pouze jenom jako diváci a díky jejich návštěvě byla přehlídka symbolicky povýšena na festival s mezinárodní účastí, což byl jeden z prvních kroků k jeho zmezinárodnění.

Zahraníční hosté si pochvalovali zejména početné dětské publikum v hledišti. Právě představa možnosti konfrontace filmu s přeplněným sálem kina táhla do Zlína zahraniční tvůrce.⁴⁶

4. 1. Mezinárodní seminář UNESCO

Na v pořadí již čtvrtý ročník festivalu pořádaný 20. až 22. dubna 1964 navázal seminář Mezinárodního ústředí filmu pro děti a mládež při UNESCO. Semináře se zúčastnili hosté z osmnácti států. Delegáti kromě jiného navštívili Filmové studio Gottwaldov, kde jim byly promítnuty filmy *Kulička*, *Kino*, *Kouzelný svět* Karla Zemana a snímek *Proč pláče Žirafa*.

Předsedkyně mezinárodního ústředí Elsa Brita Marcusenová z Norska vyslovila přání, aby byly i nadále pořádaly semináře ve Zlíně. Další z účastníků semináře, Dr. Bellingroth z Mnichova pozitivně hodnotil úroveň promítaných filmů. Řekl, že na mezinárodním festivalu v Benátkách nebyly ani tři filmy takové úrovně, jako na gottwaldovské přehlídce snad všechny. Uvedl, že v Gottwaldově jsou mnohem lepší podmínky pro mezinárodní festival co do úrovně filmů, celkové organizace a zejména návštěvnosti než kupříkladu v Benátkách.⁴⁷

---

⁴⁶ Viz. příloha: Rozhovor s Jiřím Novotným.

⁴⁷ Kronika města Gottwaldov 1964.

5. I. mezinárodní festival filmů pro děti a mládež

5. 1. Zmezinárodnění filmového festivalu

Právě díky uskutečněnému semináři Mezinárodního ústředí filmu pro děti a mládež při UNESCO, pozitivnímu ohlasu ze stran zahraničních delegátů, ale také hojně návštěvnosti předešlých ročníků přehlídky, byl v roce 1965 filmový festival pro děti a mládež zmezinárodněn. Určitým způsobem se na tomto rozhodnutí podepsala přítomnost filmových ateliérů na Kudlově. Dětský film měl ve Zlíně tradici a díky již předešlým přehlídkám bylo vybudováno jisté zázemí pro pořádání festivalu s mezinárodní účastí.

Festival vznikl pod záštitou vlády ČSSR a na základě schválení ÚV KSČ. Uspořádal jej Československý film a Svaz československých divadelních a filmových umělců. Datum pořádání filmové přehlídky bylo stanoveno na 21. dubna až 29. dubna 1965. Festival ovšem nebyl oficiálně uznán.

Zejména kvůli očekávanému nárůstu návštěvníků a příjezdu zahraničních delegátů byly naplánovány opravy Velkého kina ve Zlíně. Na ty dohlížel architekt Jan Palacký. Byla opravena fasáda, strop a jeviště. Nainstalován nový kameninový obrubník a vyměněny hlavní venkovních dveře a sedadla.⁴⁸

5. 2. Cíl festivalu

Bylo stanoveno, že Zlín bude hostit mezinárodní festival každé dva roky. Rada ONV ve své informativní zprávě k jeho prvnímu ročníku vytyčila hlavní motivace vzniku této filmové události. Cílem festivalu, podle zápisu rady ONV, bylo především představit vynikající tuzemská filmová díla pro děti a mládež, která svou formou i obsahem přispívají k výchově. Prezentovat národní a socialistickou kinematografii a poukázat na nezbytný rozvoj domácí produkce v oblasti dětského filmu. Další z priorit přehlídky bylo upozornit na působení filmu na mládež, samotná propagace ČSSR a její ideové pronikání do kapitalistických zemí.⁴⁹

---

⁴⁸ V roce 1958 byl zahájen provoz na širokoúhlé promítání. Bylo provedeno několik změn. Zmenšena plocha hlediště na 1327 míst, zvýšena podlaha sálu včetně promítací kabiny. Navíc zbudováno předsálí s šatnami pro návštěvníky. Oprava stála 2 900 000 Kč.

⁴⁹ Zápis z rady ONV ze dne 16. 6. 1965.

5. 3. Účastníci

Ředitelem celého festivalu se stal Miloslav Šebek, ředitel Ústřední půjčovny filmů. Alois Poledňák, ústřední ředitel Československého filmu, se zhostil postu předsedy.

Dalšími členy předsednictva byli náměstek ministerstva školství a kultury Václav Hendrych, náměstek pověřence Slovenské národní rady Augustin Michalíčka, rektor Akademie múzických umění prof. A. M. Brousil, tajemník ÚV ČSM Libor Bartla, předseda MěstNV v Gottwaldově Antonín Huspenina, zasloužilý umělec František Hrubín, spisovatelka Jarmila Štítnická, tajemník Svazu čs. divadelních a filmových umělců Miloš Fiala a scénárista Ota Hofman.⁵⁰

Ze zápisu rady ONV ze dne 16. 6. 1965 festival navštívilo 103 zahraničních hostů z celkem 25 států a 239 filmových a pedagogických pracovníků z Československa.

Promítání filmů se uskutečnilo na několika místech. Většina soutěžních snímků byla promítnuta v modernizovaném Velkém kině ve Zlíně a v kině Svět, kde byla navíc představena retrospektivní díla pro děti a mládež. Kromě toho byly k vidění projekce festivalových filmů v dalších sedmi městech v okrese, a to ve Fryštáku, Vizovicích, Napajedlích, Otrokovicích, Slavičíně, Valašských Kloboukách a Luhačovicích. „Tyto satelitní festivaly byly naší specialitou. Snažili jsme se, aby se festival dostal k dětem i mimo Zlín. Proto jsme spolu s hosty zajížděli do ostatních větších měst v okrese, kde byly biografy.“⁵¹ Celkově se I. MFF zúčastnilo přes padesát tisíc návštěvníků.⁵²

I tentokrát především zahraniční hosté oceňovali velkou účast dětského publika. Vedení festivalu spolupracovalo na organizaci s místními pedagogy. Speciálně pro ně se konaly nabídkové projekce, kde kantoři měli možnost zhlédnout snímky přehlídky a vybrat ty, které pak navštíví se svými žáky. Na projekce pak chodily celé třídy místo vyučování povinně.⁵³

Jednou z porot, která zasedla kromě diváků do hledišť kin, byla mezinárodní porota, jejíž předsedou byl dramaturg Josef Träger. Ta na konci festivalu udělila hlavní ocenění Zlatý střevíček vítěznému filmu přehlídky a vyhlásila tři nejzdařilejší

---

⁵⁰ Viz. Naše pravda, 1965.

⁵¹ Viz. příloha: Rozhovor s Jiřím Novotným.

⁵² Zápis rady ONV ze dne 16. 6. 1965. Celková návštěvnost: Velké kino – 43 572, Kino Svět – 3 944, mimo Gottwaldov – 3 740, celkem – 51 256 diváků

⁵³ Viz. příloha: Rozhovor s Jiřím Novotným.

snímky v kategorii hraný a trikový film. O zvýšení prestiže a podpoření statusu mezinárodní kulturní akce se zasloužila přítomnost poroty CIDALC. I ta na závěr udělila cenu nejlepšímu filmu.⁵⁴

Mimo již zmíněné poroty, mělo také dětské publikum možnost hlasovat o svém nejlepším filmu. Na začátku projekce byly dětem rozdány dva hlasovací lístky, jeden oranžový s nápisem „Ano“ a druhý bílý s vytištěným „Ne“. Po promítání hodily děti podle svého uvážení do připravené urny jeden z lístků. Snímek s největším počtem hlasů byl oceněn cenou dětského diváka Zlatá kulička.⁵⁵

5. 4. Program

Do soutěže bylo zahrnuto celkem třicet filmů z dvaceti třech států. Z toho dvacet pět vyšlo ze zahraniční produkce. Československo reprezentovalo pět filmů. Zastoupení na festivalu měly snímky například z Kanady, Kubu, Mongolska, Jugoslávie, Pákistánu, Velké Británie a dalších států.⁵⁶

Mimo soutěžní projekce bylo k vidění spoustu nesoutěžních snímků a návštěvníkům byla také předvedena retrospektivní přehlídka filmů pro děti a mládež československé produkce. Mezi nimi byla uvedena například Honzíkova cesta, Vynález zkázy a řada krátkých loutkových a animovaných filmů.

To, že filmový festival přerost v kulturní událost, svědčí i celá řada doprovodných aktivit. Cílem bylo vytvořit atraktivní program a zapojit i ty nejmenší diváky do dění festivalu, a to nejen prostřednictvím jejich návštěvy kina a hlasováním o nejlepší snímek.

Festival byl symbolicky zahájen vypuštěním tisíce balónek naplněných plynem se štítky, kde děti napsaly svou adresu, aby nálezci poslali zprávu zpět. Některé, podle tehdejších zpráv v tisku, přišly až od rakouských hranic. Na dotyčného, jehož balónek docestoval nejdál, čekala odměna.

V další soutěži měly děti za úkol z fotografií, propagačních letáků, programů, vstupenek, vlastních kreseb, zkrátka ze všeho co souviselo s filmovým festivalem, vytvořit album. Nejhezčí dílo bylo taktéž oceněno.

V den zahájení festivalu byla v předsálí Velkého kina uspořádána autogramiáda. Soudobý regionální tisk hlásal, ať místní děti využijí příležitosti setkat

---

⁵⁴ Viz. příloha: Ocenění.

⁵⁵ Viz. příloha: Ocenění.

⁵⁶ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti a mládež. Praha: 1990, s. 1.

se s zahraničními i domácími filmovými tvůrci a odnesou si tak vzpomínku na I. mezinárodní filmový festival ve Zlíně.

Jako součást festivalu byly zorganizovány i jiné kulturní akce. Byla uspořádána výstava nejlepších československých filmů pro děti a mládež v průběhu posledních dvaceti let nazvaná „Československý film pro děti a mládež v osvobozené vlasti.“ Zde byli představeni filmoví tvůrci, jejichž jména jsou dnes nesmazatelně spojena s dětským filmem. Tvůrci, jež získali ocenění i na mezinárodních soutěžích. Návštěvníci výstavy se procházeli skrze scény z filmů Hermíny Týrlové, Jiřího Brdečky, Břetislava Pojara, Jiřího Trnky, Josefa Pinkavy nebo Karla Zemana. Výstava byla slavnostně zahájena první festivalový den ústředním ředitelem Československého filmu Aloisem Poledňákem. Scénář výstavy vytvořil B. Brejcha. Jejím architektem byl Z. Rozkopal, grafikem J. Ruzselák.

5. 5. Mezinárodní sympozium

Kromě početného dětského publika se sešla na festivalu celá řada filmových teoretiků, pedagogů, psychologů a novinářů, kteří navázali na loňský seminář Mezinárodního ústředí filmu pro děti a mládež, pořádaný ve Zlíně v závěru čtvrté celostátní přehlídky filmů pro děti a mládež.

Ve dnech 25. až 27. dubna se konalo ve Zlíně mezinárodní sympozium. Její průběh připravil Filmový ústav československého filmu ve spolupráci se Svazem československých divadelních a filmových umělců. Tématem sympozia bylo „Čím je filmové umění dětem a mládeži.“ I tentokrát se diskutovalo o problematice dětské tvorby. Účastníci se zamýšleli nad oblastí filmu pro děti a mládež ve třech sekcích: tvůrčí, pedagogicko-psychologické a distribuční.

5. 6. Publikace vydané k I. MFF

Jako základní literatura pro jednání mezinárodního symposia byl vydán publikačním oddělením Filmového ústavu Československého filmu „Sborník teoretických statí a referátů“.

Otázce filmové tvorby pro děti byly věnovány ve sborníku tři referáty. V prvních z nich se režisér Pavel Hobl, autor vítězného snímku z předešlé přehlídky ve Zlíně *Máte doma lva?*, zamýšlí v teoretickém dialogu nad různými druhy a možnými stupni fantastična ve filmu. Scénárista Ota Hofman se ve své studii

„Bylo. Nebylo. Je.“ zabývá problematikou moderní inscenace klasické pohádky a problémem moderní pohádky ve filmu. A v posledním příspěvku v této oblasti filmová pracovnice K. K. Paramonova v referátu nazvaném „Postavy dětí v sovětském filmu“ analyzuje soudobého dětského hrdinu v dětském filmu.

Otázkám psychologie a sociologie byly taktéž věnovány tři referáty. Československý psycholog prof. A. Jurovský se ve svém článku soustřeďuje na účinek filmu na děti z hlediska pedagogicko-psychologického. Autorka druhého referátu je polská psycholožka Janina Koblwská-Wróblová. Cílem jejího příspěvku je „Z výzkumu o vlivu filmových scén krutosti na dospívající mládež“, který publikovala W. Konopadou spolu s členem Lékařské akademie ve Varšavě, rozpoznat jak organismus dospívajících dívek reaguje na scény hrůzy a krutosti objevující se ve filmu. Poslední stať pracovnice Filmového ústavu Blaženy Urgošíkové nazvané „Filmové pohádky v dětském prožitku“ zkoumá působivost klasické pohádky, moderně inscenované a moderní pohádky jako takové. Sborník vyšel česky, anglicky a rusky.

Spolu se sborníkem vydává taktéž publikační oddělení Filmové ústavu ve spolupráci s Ústřední půjčovnou filmů „Katalog československých dětských filmů“. Ten dokumentuje přes šedesát hraných, loutkových a kreslených filmů za posledních dvacet let, čímž reflektuje vývoj těchto žánrů od data znárodnění československé kinematografie. Do úvodní části přispěli například Jiří Trnka, který vytvořil taktéž obálku katalogu, František Hrubín a dramaturg Josef Träger. Jiří Trnka se ve své práci zamýšlí nad existencí rozdílu mezi filmem pro děti a pro dospělé. Básník František Hrubín se zaměřuje na dětskou fantazii a možnost umělce do ní proniknout. Problematice dramaturgie dětského filmu v letech 1945 až 1965 věnoval svůj příspěvek Josef Träger. Spolu s těmito příspěvky tvořily další část katalogu profily významných tvůrců dětského filmu, obrazový materiál a seznam všech československých dětských filmů vyznamenaných na nejrůznějších festivalech. Katalog vyšel česky a anglicky.

Poslední publikací vydanou k mezinárodnímu festivalu byl „Separát“ obsahující dokumentační materiály k československým soutěžním filmům plus k filmům uvedených v rámci retrospektivní přehlídky filmů za posledních dvacet let. Mimo to Separát zahrnuje přehled výroby filmů pro děti a mládež v letech 1963 a 1964 spolu se seznamem vyznamenaných filmů v těchto letech. Jednotlivě byly

vydány tiskové materiály k zahraničním soutěžním filmům. Separát vyšel taktéž v českém a anglickém jazyce.⁵⁷

5. 7. Zhodnocení festivalu

Jak vyplývá z dobového tisku, I. mezinárodní festival byl hodnocen pozitivně. Zahraniční hosté zejména chválili organizaci festivalu a taktéž vnímali zlínský festival jako dobrou příležitost seznámení se s československou tvorbou pro děti a mládež. Jugoslávský režisér Mate Reljou řekl: „Mám-li hovořit o vašem festivalu, musím se nejprve zmínit o jeho dobré organizaci. I kdybychom chtěli hledat chyby, nenajdeme je. Neříkám to ze zdvořilosti a neříkám to pouze já. Mohu s klidným svědomím prohlásit, že je to názor všech delegátů.“⁵⁸ Podobně se vyjádřil i rakouský novinář Goswine Dörfler: „Jsem nadšen organizací festivalu. Všechno je přesné. Termíny se dodržují, program se nemění, všude vládne přátelství.“⁵⁹

Značný zájem o přehlídku projevoval zahraniční tisk, na rozdíl od toho českého. Účastníci festivalu taktéž oceňovali velký podíl dětského obecnstva na filmových projekcích. Díky tomu se tvůrcům dostala bezprostřední zpětná vazba, a to od diváků, jimž byla jejich tvorba primárně určena. Zlín se stal místem setkání, kde se střetávají nejenom filmaři mezi sebou, ale především filmaři s dětským obecnstvem a s jejich pedagogy a rodiči.

Jistým způsobem byla v tomto roce započata spolupráce s Mezinárodním setkáním filmů pro mládež v Cannes. Její zakladatel Francis Legrand poslal řediteli Miloslavu Šebkovi prohlášení, kde vyjadřuje podporu zlínskému festivalu a poukazuje na „potřebu zlepšení možnosti setkávání mládeže, aby bylo více příležitostí k výměně a rozšiřování myšlenek o filmu. Gottwaldov je k tomu jedním z předurčených míst na světě.“ Dále apeluje na schopnost filmových festivalů jako je Zlín nebo Cannes, předložit divákovi díla, jež se jinak nedostanou na plátna kin. „Z tohoto důvodu přejeme gottwaldovskému festivalu co největší úspěch a prosíme vás, abyste přijali ujištění o našem přátelství.“ zakončil Francis Legrand své vyjádření.⁶⁰

Festival dozajista splnil i funkci propagace národní kinematografie. Navštívilo jej přes sto zahraničních hostů, kteří měli ve Zlíně možnost zhlédnout ty nejlepší díla

---

⁵⁷ Viz. Filmový přehled, 1965.

⁵⁸ Ani se zvětšovacím sklem: Z rozhovoru s jugoslávským režisérem Mate Reljou. Naše pravda. 1965, roč. 21, č. 35, s. 6.

⁵⁹ Byl jsem nadšen : Malý rozhovor s rakouským novinářem. Naše pravda. 1965, roč. 21, č. 35, s. 6

⁶⁰ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti a mládež. Praha: 1990, s. 18.

pro děti a mládež z československé produkce za posledních dvacet let. Hlavně z tohoto důvodu byla uspořádána zmíněná výstava a retrospekce.

Přítomnost zahraničních děl na festivalu také zajistila dosud absentující konfrontaci československé a zahraniční výroby.

Již tradičně byly součástí přehlídky tvůrčí besedy, kde se sešli filmový teoretici, novináři, filmaři a diskutovali o problémech a úrovni produkce pro děti. Tato setkání vždy vzbudila zájem o dětský film v odborném tisku a vyvolala diskuze o stavu československé tvorby pro děti a mládež. Ta, podle toho jak ji prezentovala soudobá odborné periodika, stagnovala a nemohla se vyrovnat úrovně z let dřívějších. V tom vidím jistý přesah zlínských přehlídek do oblasti výroby filmů. Filmový režiséři, scénáristé a dramaturgové zde měli možnost vidět své filmy v konfrontaci s dětským publikem a ostatními snímky a příležitost k zamyšlení se nad tím, co za uplynulý rok vytvořili.

Mezinárodní festival taktéž poskytl dobrou reklamu samotnému městu Zlínu a místním filmovým ateliérům. Po dobu svého trvání vytvořil z tehdejšího Gottwaldova národní metropoli dětského a mládežnického filmu.

6. Zlínský festival popáté

V následujícím roce 1966 se festival znovu vrátil ke statusu celostátní soutěžní přehlídky filmů pro děti a mládež. Ve dnech 26. až 29. dubna se uskutečnil již pátý ročník této události.⁶¹

I tentokrát byly předvedeny krátké a dlouhé filmy pro děti a mládež, jež hodnotila společná porota pro obě kategorie v celkovém počtu třiadvaceti členů.⁶² Kromě oceněných děl vzbudila pozornost první část seriálu Břetislava Pojara *Pojďte pane budeme si hrát*. Soutěžní projekce pro děti se promítaly během dne ve Velkém kině a kině Svět ve Zlíně. Mimo to, bylo zřízeno nové promítací místo „Družba“, kde byly taktéž organizovány festivalová promítání.⁶³

Přestože byla soutěž bez přítomnosti cizích filmů, festival se neobešel bez zahraničních hostů. Zlín navštívila mimo jiné předsedkyně mezinárodního střediska filmu pro mládež paní Marcussenová z Norska, jugoslávský ředitel D. Vukotič a filmová novinářka Lajeunesse z Paříže.

Ve dnech celostátní přehlídky se uskutečnily oslavy výročí 30 let Filmového studia Gottwaldov. Na počest vzniku ateliérů byla uspořádána retrospektivní přehlídka pod názvem „Co historie nemůže přehlédnout“.

V průběhu třech po sobě jdoucích večerů bylo představeno to nejlepší, co doposud vzniklo pod záštitou zlínského studia a laboratoří. První večer byl věnován tvorbě Karla Zemana, kde na úvod promluvil Josef Träger, druhé pásmo představilo práci Hermíny Týrlové a na posledním z večerů pohovořil o historii kudlovského studia Jaroslav Novotný.⁶⁴

Kromě zmíněného programu byli oceněni dlouholetí zaměstnanci ateliérů. Mezi asi třinácti vyznamenanými nemohla chybět jména spojená se zlínskými ateliéry už od jejich vzniku – Elmar Klos, Antonín Horák, Hermína Týrlová, Jaroslav Novotný, Karel Zeman, Josef Pinkava.⁶⁵

---

⁶¹ Někdy dochází ke spekulacím ohledně číslování ročníků festivalu. V současné době je prezentováno, že v roce 2010 se uskuteční již 50. ročník mezinárodního festivalu pro děti a mládež. V šedesátých letech byly uspořádány pouze dva „mezinárodní ročníky“, které byly číslovány samostatně, odděleně od těch národních. Festival byl poté „zmezinárodněn“ až v devadesátých letech. V tomto mezidobí byly přehlídky orientovány zejména na českou produkci. Z uvedených faktů vyplývá, že v roce 2010 se bude konat padesátý ročník festivalu zaměřeného na dětské publikum v řadě, nikoliv však 50. ročník mezinárodního festivalu.

⁶² Viz. příloha: Ocenění.

⁶³ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti Zlín. Praha: 1990, s. 2.

⁶⁴ Viz. Filmový přehled, 1966.

⁶⁵ Tamtéž.

7. II. Mezinárodní festival filmů pro děti a mládež

7. 1. Mezinárodní setkání filmů pro mládež v Cannes

Klíčovou roli v historii zlínského festivalu sehrála zcela jiná událost zvaná Mezinárodní setkání filmů pro mládež v Cannes. Tento poměrně neznámý festival vznikl podobně jako zlínský na počátku šedesátých let z iniciativy malé skupiny canneských profesorů, kteří vedli filmové kluby mládeže. Vzhledem k tomu, že návštěvníky festivalu tvořili zejména studenti v rozmezí 15 až 22 let, první tři ročníky se konaly o letních prázdninách.⁶⁶

Program festivalu byl velmi striktně rozdělen do několika věkových kategorií. Důraz byl postupně stále více kladen především na mládežnický film, což bylo dáno věkovou skladbou publika, ale taktéž nedostatkem kvalitních filmů pro nejmenší diváky. Hlavní myšlenkou při vzniku festivalu bylo „vyvolat zdravý vztah mládeže k filmu, zvířit její zájem o filmové vyjadřování a rozrušit pasivitu a spontánní zájem mladých o filmy, jelikož atmosféra, kterou vytvářejí svým temperamentem, humorem a seriózní prací, to je specifické a originální, čím se liší tento non-festival od podobných mezinárodních festivalů,“ řekl v jednom z rozhovorů president „Setkání“ pan Vogel.⁶⁷ Cílem bylo začlenit mládež do organizace festivalu a seznámit je prostřednictvím pořádaných seminářů s filmovým vyjadřováním.

Československo a zejména potom zlínský festival měl na „mladých Cannes“ privilegované postavení již od jeho prvního ročníku v roce 1960, kdy jednu z hlavních cen vyhrál snímek *Touha* režiséra Vojtěcha Jasného. Rovněž I. mezinárodnímu festivalu pro děti a mládež ve Zlíně v roce 1965 se dostalo od vedení Cannes značné podpory a příslib možnosti spolupráce.

Na sedmém ročníku „Setkání v Cannes“, konaném na přelomu roku 1967 a 1968, dostala československá kinematografie obzvlášť zajímavou příležitost prezentovat svou národní tvorbu. Mimo soutěž byly promítnuty snímky Karla Zemana (*Vynález zkázy*, *Cesta do pravěku*). Jako součást festivalu byla instalována expozice „Setkání s československým filmem pro děti a mládež“ a výstava čs. filmového plakátu. Soutěže se zúčastnil film *Intimní osvětlení* Ivana Passera, jenž rozpoutal v řadách místního publika rozporuplné debaty a nakonec si odnesl Velkou cenu.

---

⁶⁶ Benešová, Marie. *Festivaly: Mladé Cannes. Film a doba. 1967*, s. 220-221.

⁶⁷ Tamtéž.

Druhým snímkem reprezentující československou kinematografii bylo dílo Pavla Juráčka *Každý mladý muž*, který byl vyznamenán Zvláštní cenou poroty.⁶⁸

Na festivalu byl přítomen také ředitel zlínského filmového studia Aleš Bosák, který odjížděl z Francie s návrhem od pořadatelů „Setkání“ na pravidelné střídání místa konání mezinárodního festivalu pro děti a mládež. To znamená, že město Cannes spolu se Zlínem by se střídaly vždy po jednom roce v pořádání mezinárodní přehlídky. Mimo to bylo stanoveno, že každý z festivalů se bude primárně specializovat na danou cílovou skupinu. Zlínská přehlídka tedy bude reflektovat dětský film pro publikum do 14 let, zato festival v Cannes se zaměří na filmy pro mládež, to znamená na skladbu návštěvníků od 14 let a výše.

23. května, v průběhu II. mezinárodního festivalu ve Zlíně, byla tato dohoda o rozdělení náplně programu a vzájemné kooperaci skutečně podepsána.⁶⁹

7. 2. Průběh II. mezinárodního festivalu

V pořadí druhý mezinárodní festival filmů pro děti a mládež se konal ve Zlíně od 18. do 25. května 1967. Přehlídka byla slavnostně zahájena ve čtvrtek 18. května v sedm hodin večer. Již celé čtvrteční odpoledne byly připraveny atrakce pro děti na prostranstvím před Velkým kinem. Festival byl pak odstartován československou premiérou filmu *Ukradená vzducholod'* od Karla Zemana, téma tohoto filmu provázelo ostatně celý galavečer. Světélkujícími modely různých vzducholodí byl vyzdoben sál kina. V rámci programu slavnostního zahájení vystoupily místní děti, byla představena porota, předseda městNV Antonín Huspenina přivítal hosty. Festival oficiálně zahájil ústřední ředitel Československého filmu Alois Poledňák.

Ředitelem festivalu byl jmenován stejně jako u prvního mezinárodního ročníku v roce 1965 Miloslav Šebek.

Do soutěže byl přihlášen rekordní počet 110 filmů. Porota z tohoto počtu vybrala 50 nejlepších snímků, z toho 15 celovečerních. Československo zastupovalo nejvíce filmů, a to *Dědeček Kylián a já* (Jiří Hanibal), *Když má svátek Dominika* (Jan Valášek), *Kryštál z Istanbulu* (Vladislav Pavlovič), *Táňa a dva pistolníci* (Jiří Cvrček). Druhým nejvíce zastoupeným státem v soutěži byl Sovětský svaz se

---

⁶⁸ Tamtéž.

⁶⁹ Tamtéž.

třemi filmy. Ostatní státy jako například Francie, Anglie, NDR, Mexiko měly v užším kole jeden celovečerní film.

Kromě soutěžních projekcí filmů pro děti a mládež bylo uskutečněno každý večer promítání ve Velkém kině pro dospělé diváky. K vidění byly snímky 70 mm formátu, které vyvolaly u návštěvníků velké nadšení.⁷⁰ Součástí programu II. MFF byla i retrospektivní pásma. Představena byla retrospekce sovětských filmů pro děti ve Velkém kině a pásmo pro nejmenší v kině Svět, které bylo určeno dětem ze zlínských mateřských škol. V rámci doprovodného programu byla ve foyeru Velkého kina uspořádána autogramiáda s hosty. Děti měly možnost sejít se na besedě také s tehdejšími úspěšnými sportovci, jako například s reprezentantkami ve stolním tenise Martou Lužovou a Jitkou Karlíkovou, krasobruslařkou Hankou Maškovou, fotbalistou Františkem Veselým a reprezentantkami v košíkové Mikuláškovou, Rumlerovou a Kyzlinkovou. Na přehlídce se sešla celá řada zahraničních delegátů.⁷¹ Především pro ně byla během festivalu zorganizována celá řada doprovodných aktivit. Hosté měli možnost prohlédnout si místní obuvnické závody a navštívit okolí města Zlína a jeho domácí vinné sklepy. Každý návštěvník festivalu byl obdarován školní brašnou. „Jako by tím organizátoři chtěli říct, že v kině jsme všichni dětmi a proto umožňme našim dětem obdivovat se kráse a dobrotě na filmovém plátně.“ napsal maďarský novinář Uštván Bölcs.⁷²

I tentokrát posuzovala snímky sedmičlenná mezinárodní odborná porota, jejichž předsedou byl stejně jako u předchozího mezinárodního ročníku dramaturg Josef Träger. Ta ocenila dva nejlepší filmy přehlídky.⁷³ Přítomna byla i porota mladých, která hodnotila uvedené filmy samostatně. Velkou cenu Makový koláč⁷⁴ udělila československého snímku Jiřího Hanibala *Dědeček, Kyliján a já*, u něhož oceňovala především lyrické ladění celého filmu. Rozdány byly rovněž mezinárodní

---

⁷⁰ V roce 1966 bylo Velké kino přebudováno na 70 mm projekci.

Program: 19. 5. – Vojna a mír I.; 20. 5. – Vojna a mír II. (oba SSSR); 21. 5. – Báječní muži na létajících strojích (USA); 22. 5. – Černý tulipán (Francie); 23. 5. – Třetí mládí (SSSR); 24. 5. – Becket (Anglie), 25. 5. – Kleopatra (USA).

⁷¹ Počet zahraničních hostů: Francie 18, Polsko 10, NDR 7, Jugoslávie 6, NSR 4, Belgie 3, Bulharsko, Rumunsko, SSSR, Velká Británie 3, Holandsko, Švédsko, Švýcarsko, Norsko 2, Izrael, Itálie, Maďarsko a USA 1.

⁷² Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti Zlín. Praha: 1990, s. 19.

⁷³ Viz příloha: Ocenění.

⁷⁴ Organizátoři festivalu kromě koláče z pálené hlíny, předali vítězi skutečný upečený patnácti kilový koláč s mákem a hrozinkami.

ceny CIDALC a SIMEA.⁷⁵ Do rolí porotců tentokrát nebylo zapojeno dětské publikum.

Zájem o přehlídku projevila zahraniční média. Novináři z Polska, Maďarska, Francie reflektovali festivalové dění. Průběh druhého mezinárodního festivalu také sledoval Československý rozhlas. Každý den kromě víkendu byly do tehdejšího odpoledního pořadu Mikroflóra zařazeny pětiminutové vstupy přímo z dění zlínské přehlídky. V neděli 21. května pak v pořadu Pionýrské jitřenky hovořili filmaři o dětské tvorbě spolu s redaktorkou československého rozhlasu Martou Bekerusovou.

Odborníci se i tentokrát sešli na mezinárodním sympoziu s tématem „Kdo je hrdina dětského diváka a proč?“, jež bylo součástí festivalu. Řada filmových tvůrců, psychologů, estetiků debatovala o tomto problému od neděle 21. do 24. května.

Kudlovské filmové studio se během festivalu stalo také místem obchodu. Každý den zde byly pro zahraniční delegáty uspořádány obchodní projekce. O československé dětské filmy v zahraničí byl zájem. Mnoho z nich si každoročně odváželo ocenění z mezinárodních festivalů. Zájem byl především o filmy Karla Zemana.

7. 1. Zhodnocení festivalu

I druhý ročník mezinárodního festivalu se sešel zvláště s kladnými ohlasy. Do Zlína přijela desítka zahraničních hostů, kteří si pochvalovali příjemnou atmosféru a zájem dětských diváků. Cílem bylo stejně jako u předchozího ročníku zejména prezentovat národní kinematografii a konfrontovat ji se zahraniční produkcí. Díky festivalu do Zlína přijeli zahraniční distributoři, kteří zde měli možnost nákupu československých filmů. Řada zahraničních reportérů reflektovala o přehlídce v cizině. Maďarský novinář István Bölcs na stránkách filmového časopisu Filmvilág píše: „Nevěřím, že by existoval podobný festival, kde by se mezi obecenstvem našlo 30 000 dětí...Týden patřilo dětem jediné kino v Československu. Bylo to v Gottwaldově, na II. mezinárodním dětském festivalu. V každém případě se představila úroda filmů určených mládeži v důstojném prostředí“.⁷⁶ Přesto byla nabídka druhého ročníku festivalu o něco slabší a i československý odborný tisk

---

⁷⁵ Viz příloha: Ocenění.

SIMEA – mezinárodní výbor dětských pokrokových organizací a organizací dospívající mládeže při SFDM – Světové federaci demokratické mládeže.

⁷⁶ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti Zlín. Praha: 1990, s. 19.

nevěnoval přehlídce takovou pozornost. Kladně ovšem reagoval na průběh festivalu i Czeslaw Michalský ve své stati pro polské periodikum Ekran: „Mezinárodní festival pro děti a mládež v Gottwaldově je dosud málo znám a nemá ještě žádné tradice...všechno ale svědčí o tom, že za několik let bude událostí světového významu.“⁷⁷

Situace pro festival se vyvíjela slibně. Smlouva, která byla 23. května 1967 podepsána odpovědnými pracovníky československé a francouzské kinematografie měla zlínské přehlídce zaručit pokračování v konání mezinárodního festivalu pro děti a mládež, což byl hlavní cíl „zakladatele“ Aleše Bosáka. Ten se vůbec nejvíce zasloužil o její zmezinárodnění. Díky své znalosti francouzského jazyka navázal kontakty s představiteli francouzské kinematografie a pozval je do Zlína na přehlídku. Delegace z Francie každoročně patřily k těm nejpočetnějším a zlínský festival navštěvovaly i v pozdějších letech. Politické okolnosti konce šedesátých let ovšem růst festivalu přibrzdily. Po Pražském jaru dochází k nástupu nového stranického vedení. V roce 1969 se ředitelem Československého filmu stává Jiří Purš, který zásadním způsobem změnil dramaturgii československé kinematografie.⁷⁸ Druhý mezinárodní ročník v roce 1967 byl také posledním, poté se ve Zlíně konaly pouze přehlídky národní produkce. „Snahy o udržení mezinárodní přehlídky ve Zlíně byly obrovské. Bolševici ale festival neustále tlačili do podoby národní přehlídky.“⁷⁹ Mezinárodní festival pro děti a mládež byl později přemístěn do Moskvy. V roce 1969 v důsledku nájezdu sovětské armády do okolí studia byl Aleš Bosák odvolán z funkce a zahraničním hostům poté na festivalu velmi chyběl.⁸⁰

---

⁷⁷ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti Zlín. Praha: 1990, s. 18-19.

⁷⁸ Ptáček, Luboš. Panorama českého filmu. Olomouc: 2000, s. 155.

⁷⁹ Viz. příloha: Rozhovor s Jiřím Novotným.

⁸⁰ Horák, Antonín. Světla a stíny zlínského filmu. Vizovice: 2002, s. 68.

8. Návrat k národní přehlídce

V roce 1968 byla podle plánu uspořádána ve dnech 22. až 25. dubna šestá přehlídka zaměřená primárně na národní produkci pro děti a mládež. Pořadatelé byli Československý film, ÚV ČSM, FITES a Měst NV Gottwaldov.⁸¹

Během festivalu bylo uvedeno sedm celovečerních filmů, dva středometrážní a asi osmnáct krátkých. Přesto se soutěže zúčastnily kvalitní díla československé výroby, jež jsou dodnes velmi ceněna. Festival zahajoval snímek Josefa Pinkavy *Automat na přání*. Dalšími filmy přehlídky byla kupříkladu pohádka Břetislava Zemana *Šíleně smutná princezna*, *Pět holek na krku* Evalda Schorma, *Malé letní blues* Jiřího Hanibala a *Útěk* režiséra Štěpána Skalského. V animované tvorbě se vedle zavedených autorů objevila nová jména. Byly uvedeny snímky Viktora Kubala s holčičkou *Ditou*⁸² a *Proč měsíc nemá šaty* Garika Seka.⁸³

Jediné velké ocenění udělila porota mladých, a to cenu Makový koláč filmu *Útěk*. Národní přehlídka pořádané v této podobě byly vlastně soutěží neoficiální, jelikož ceny udělovali mladí lidé – amatéři.

Pro účastníky festivalu byla uspořádána setkání v klubu, která byla věnována tvůrčím debatám. Jedno z probíraných témat bylo „význam filmu a televize na formování mladého člověka“. Hlavní referát prezentoval I. Pondělíček. Další diskuze se zabývaly problematikou filmové estetické výchovy v zahraničí a otázkami výroby a tvorby filmů pro děti a mládež. Příspěvek přednesla M. Benešová a B. Jachnin. Účastníci těchto diskuzí si kladli za cíl dostat film do škol a začít mladé publikum esteticky vychovávat. Na základě zmíněných uskutečněných besed poslali dopis ministrovi školství s návrhem na začlenění filmu jako předmětu do osnov středních škol. Mimo to požádali Ústřední půjčovnu filmů o zajištění dostatečného množství kopií především kvalitních krátkých filmů, které by byly začleněny do výuky a staly se základní filmovou výbavou na všech školách. Promítání těchto filmů mělo sloužit k rozvoji filmové výchovy a započít vzdělávání středoškoláků v oblasti filmu.⁸⁴ „Škola v minimálním měřítku esteticky vychovává, a to by se mělo změnit. Filmové umění je svou bezprostředností výborným prostředkem, který při citlivém vedení

---

⁸¹ Viz. Filmový přehled, 1968.

⁸² Jedná se o filmy: *Dita na Vianoce*, *Dita na poště*, *Dita na šibačce*.

⁸³ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti Zlín. Praha: 1990, s. 2.

⁸⁴ Tamtéž.

může dítě obohatit v mnoha směrech,“ reagovala na průběh debat v závěrečném ohlednutí redaktorka regionálního deníku Jana Kopecká.⁸⁵

Na zasedání FITES,⁸⁶ které se ve Zlíně také konalo v rámci festivalu, byl schválen návrh na ustavení sekce tvorby pro mládež a děti.

Následující ročník festivalu v roce 1969 měl být podle podepsané smlouvy z roku 1967 mezinárodní. Ještě v roce 1968 dobová periodika označovala další ročník přehlídky jako III. mezinárodní festival. Bohužel se tak nakonec nestalo. Nejpravděpodobnějšími příčinami byly politické okolnosti konce šedesátých let a s tím související nucený odchod ředitele zlínského studia Aleše Bosáka. Přesto se sedmý ročník národní přehlídky filmů pro děti a mládež, což byl oficiální název festivalu, konaný ve dnech 22. až 27. dubna neobešel bez mezinárodních hostů a neoficiálně byl festival de facto mezinárodní. Zlín navštívilo přes osmdesát hostů ze zahraničí a promítáno bylo mimo soutěž devět filmů z cizí produkce. Na diváky zapůsobil zejména psychologický příběh *Panu učiteli s láskou* od amerických tvůrců. Status mezinárodní přehlídky stvrdila účast poroty CIDALC. Ta zde právě v roce 1969 udělila naposledy ocenění, a to filmu začínající režisérky Věry Šimkové – Plívové a Drahomíry Králové *Tony, tobě přiskočilo*. Kromě zmíněné poroty byla tentokrát udělena i cena dětského diváka Vlněný obrázek a nově byla zřízena porota zlínských pedagogů.⁸⁷

Přestože ohlasy na festival podle dobového tisku byly veskrze pozitivní objevují se i názory, že i když zlínské přehlídky měly zaběhnutou tradici, stále ještě byly pokládány za jednorázové a napolo příležitostní akce, u kterých chyběla důkladná celoroční příprava a důsledné vyznění. Neopíraly se o pevný status a neměly nějakou pravomoc a váhu opravdové instituce. Ta by se popřípadě mohla zabývat i širší a velmi užitečnou formou, než je pouze produkce filmů pro děti a mládež. Příkladně by se Gottwaldov mohl stát jakýmsi experimentálním střediskem výchovy dětí a mládeže.⁸⁸

Pravidelnou součástí programu byly besedy pedagogů, filmařů a teoretiků. Na VII. celostátní přehlídce bylo ústřední téma „vliv filmu na dětského diváka“ a také byl uskutečněn závěrečný pedagogický seminář zabývající se otázkou filmové výuky na základních a výběrových školách.

---

⁸⁵ Kopecká, Jana. Naléhavý otazník. Naše pravda. 1968, roč. 24, č. 35, s. 7.

⁸⁶ Svaz československých filmových a televizních umělců

⁸⁷ Viz. příloha: Ocenění.

⁸⁸ Kronika Města Gottwaldov 1969.

8. 1. Festival v sedmdesátých letech

Do předešlého roku 1969 se zlínské národní přehlídky dětských a mládežnických filmů číslaly zvlášť, odděleně od dvou mezinárodních ročníků uskutečněných ve Zlíně v roce 1965 a 1967. Tudíž se v roce 1969 oficiálně konal sedmý ročník celostátní přehlídky, v roce 1970 však došlo ke sloučení obou událostí, a proto se v tomto roce konala jubilejní desátá celostátní přehlídka filmů pro děti a mládež. Pravděpodobně tento fakt částečně předznamenal, že další mezinárodní ročník se v nejbližší době konat nebude. Třebaže výzva oživit krátkou tradici mezinárodních festivalů ve Zlíně zazněla v projevu ředitele přehlídky pana Jaroslava Sedláčka. Ostatně cíle festivalu popsal v proslovu v rámci slavnostního zahájení tehdejší náměstek ústředního ředitele Československého filmu Bohumil Steiner.⁸⁹

V pořadí desátý dětský festival se uskutečnil od 11. do 15. května 1970. Všechna dopolední i odpolední představení ve Velkém kině byla zaměřena výhradně na dětské publikum. Promítání v pozdějších odpoledních a večerních hodinách pak byla určena pro dospělé diváky. Uvedeno bylo celkem šedesát filmů včetně mimosoutěžních projekcí. Připraveny byly také atrakce pro děti, jako například závody koloběžek nebo malování na plátno bezprostředně po skončení představení. Přehlídka se i tentokrát zúčastnila řada zahraničních hostů, a to zejména ze socialistických zemí. Celkem festival navštívilo přes tři sta delegátů. Brněnská televize natočila z celého průběhu festivalu asi půl hodinové pásmo.

Poprvé byla udělena cena Jiřího Trnky za významný přínos v tvorbě dětských animovaných filmů paní Hermíně Týrlové. Ta na festivalu představila svůj poslední snímek *Hvězda betlémská*. Pozornost upoutaly také dětské animované a hrané seriály, které si odnesly z festivalu ocenění.⁹⁰

---

⁸⁹ Ukázka z projevu náměstka ústředního ředitele Čs. filmu B. Steinera: „Celostátní přehlídka filmů pro děti a mládež v Gottwaldově se stala dobrou tradicí. Máme z této tradice upřímnou radost, poněvadž nám umožňuje v oblasti obou národních kinematografií konfrontovat každoročně úspěchy i prohry, posuzovat příčiny, stanovit koncepce. Gottwaldovská přehlídka přerostla v manifestaci, jež si vydobyla uznávané místo v celém filmařském světě. Výrazem rostoucího významu Gottwaldova v tvorbě filmů pro děti byly mezinárodní festivaly, pořádané právě zde v roce 1965 a 1967, a každoročně zájem odborné zahraniční veřejnosti o naši přehlídku roste...Gottwaldovské festivaly a přehlídky se konají v prostředí velmi vhodném a příznivém, řekl bych dokonce zúrodněném, a to hned několika faktory: je zde specializované studio – výrobní skupina Krátkého filmu Praha, pracují zde světoví tvůrci dětského filmu – Karel Zeman Hermína Týrlová. Gottwaldov má výborné mladé obecní úřady, dobrá kina s osvědčeným personálem, kvalifikované lidi – organizátory. Prostředí města vzbuzuje obdiv návštěvníků. K tomu všemu vám, vážení přátelé, blahopřeji v přesvědčení, že desátý Gottwaldov bude dobrým odrazovým můstkem k další slavné tradici gottwaldovských filmových festivalů a prohlašuji přehlídku za zahájenou.“

⁹⁰ Viz. příloha: Ocenění.

Již v roce 1969 vznikl v Ostrově na Ohří „sesterský festival“ pojmenovaný Národní přehlídka filmů pro děti. Vznikl zejména z iniciativy místních nadšenců ostrovských učitelů a členů Dětského filmového klubu Martin.⁹¹ Dětská divácká na jeho prvním ročníku hlasováním určili za nejlepší film přehlídky snímek režiséra Karla Zemana *Cesta do pravěku*. U příležitosti zakončení X. celostátní přehlídky ve Zlíně byla tato Cena dětského diváka předána.⁹²

Ve dnech 11. až 14. května 1971 pokračoval festival ve Zlíně svým jedenáctým ročníkem, který slavnostně zahájily barevné snímky *Formela* a *Kapitán Korda*. „Kolekce filmů, které jsme z Prahy do Gottwaldova přivezli, je široká a pestrá,“ komentoval program přehlídky hlavní dramaturg barrandovské skupiny filmů pro děti a mládež Ota Hofman.⁹³ Z hrané produkce zaujal zejména snímek Karla Kachyni *Už zase skáču přes kaluže*, Polákův seriál *Pan Tau, Lišáci, myšáci a Šibeničák* Věry Šimkové-Plívové a debut Oty Kovala *Lucie a zázraky*. „Letošní ročník nabízí program, jaký gottwaldovská přehlídka za deset let nepamatuje. Co do kvality a kvantity určitě, a to je prosím můj osobní názor. Tiše lituji, že letošní Gottwaldov není mezinárodní, protože bychom skutečně měli co předvést“ řekl Ota Hofman.⁹⁴ Součástí festivalového programu byly tři pásma krátkých filmů pro mateřské školy a představena byla také retrospektivní sekce z dílny FAMU k pětadvacátému výročí založení školy. Již tradičně byly uspořádány odborné semináře zabývající se otázkou distribuce dětských filmů v Československu a možnou perspektivou dalšího vývoje v této umělecké oblasti.⁹⁵ Mimo soutěž pak byly promítnuty krátké filmy tématicky zaměřené na jubileum komunistické strany.⁹⁶

Sešmičlenná komise, jejíž předsednictví se ujal profesor A. M. Brousil, udělila tři ceny a roli porotců se zhostily také děti. Dětská porota byla ustavena při Okresním domě pionýrů a mládeže za vedení Heleny Blažkové. Složená byla z deseti dívek a chlapců z osmé třídy místní základní školy. V rámci závěrečného ceremoniálu byla ve Zlíně předána Cena za nejlepší chlapecký herecký výkon Zlatý dudek

---

⁹¹ <http://www.dk-ostrov.cz/festival/o-festivalu/>

Festival v Ostrově nad Ohří funguje dodnes pod pojmenováním Filmový a televizní festival Oty Hofmana. Spisovatel a scénárista Ota Hofman se podílel na vzniku festivalu v roce 1969 a dlouhou dobu držel nad festivalem patronát.

⁹² Viz. Filmový přehled, 1970.

⁹³ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti Zlín. Praha: 1990, s. 20.

⁹⁴ Tamtéž.

⁹⁵ Viz. Filmový přehled, 1970.

⁹⁶ Uvedené filmy: Klement Gottwald, Antonín Zápotocký, Lenin žije, Vrútky, Nové Slovensko.

Michalu Vavrušovi za roli Pepíka ve filmu *Kapitán Korda*, kterou získal na festivalu v Ostrově nad Ohří.⁹⁷

V sedmdesátých letech se celkově stabilizovaly názvy a počty festivalových cen. Hlavní porota udělovala ceny: Zlatý stříbrník, Cena Jiřího Trnky, Stříbrná píšťalka, Větrníček, Festivalový panáček, Cena poroty, Cena časopisu Zlatý máj. Dětská porota zase ocenění: Cena dětského diváka, Cena časopisu Sedmička, Cena časopisu Ohník a Cena na nejlepší herecký výkon.⁹⁸

Na začátku prosince 1971 se stal ředitelem zlínského studia Jaroslav Šťastný, který zároveň zasedl na post ředitele filmového festivalu. Na otázku, co očekává od dalšího ročníku festivalu odpověděl: „Aby i tento festival v sérii všech dosavadních i příštích přispěl k dalšímu rozvoji tvorby pro děti a mládež, aby vytvořil dobrou pohodu pro všechna pracovní setkání a obecně řečeno byl účelný i příjemný pro všechny delegáty.“⁹⁹

V roce 1972 se naposledy konal festival dětských filmů dohromady s mládežnickými, což se také podepsalo na konečném množství promítaných filmů. V rámci XII. přehlídky, jejíž oficiální název zněl „festival filmů pro děti a mládež s mezinárodní účastí,“ bylo představeno čtyřicet soutěžních a osmadvacet nesoutěžních filmů. Z těch, které jsou ceněné dodnes to byly například snímky *My, ztracený holky*, *Princ Bajaja* režiséra Antonína Kachlíka, *Kaňon samé zlato* Zdeňka Sirového, *My tři a pes Pětipes* Oty Kovala, *Svatba bez prstýnku* Vladimíra Čecha, *Metráček* Josefa Pinkavy a v poslední řadě ....*a pozdravuji vlaštovky* Jaromila Jireše.

Soutěžní porotě tentokrát předsedal pan František Tenčík. Dětská porota byla sestavena z jedenácti žáků posledního stupně základní školy ve Zlíně. Přehlídka trvala do 22. května.

Festivalový program byl rozdělen podle věkových kategorií. Byly připraveny dramaturgické bloky pro ty nejmenší děti z mateřských škol až pro dospělé publikum. Ohled na věkovou skladbu obecnstva brali pořadatelé i při organizaci slavnostního zahájení. Pro děti se uskutečnilo 16. května ve Velkém kině v 10:00 a odpoledne v 17:00 poté pro mládež. Program festivalu se také rozptýlil do dalších sedmi měst v okrese. Pro odborné pracovníky a hosty, kteří festival navštívili ve velkém počtu, se

---

⁹⁷ Viz. Filmový přehled, 1971.

⁹⁸ Viz. příloha: Ocenění.

⁹⁹ Vysekalová, Jitka. 30 ročníků festivalu filmů pro děti Zlín. Praha: 1990, s. 20.

konalo symposium na téma „Filmové dílo v estetické výchově dětí a mládeže“. Festival navštívila řada zahraničních hostů zabývajících se problematikou dětského filmu ať už v teorii nebo v praxi. Do Zlína přijel předseda Národního střediska NDR pro dětský film Klaus Richter de Vroe, režisér Rolf Losansky, ředitel Festivalu filmů pro děti a mládež v Poznani Jerzy Tuszynsky, nebo maďarský umělecký teoretik Marin Theodoresca.¹⁰⁰ Za největší privilegium, hned od samého vzniku zlínského festivalu, považovali všichni zúčastnění hojnou přítomnost dětských diváků na filmových představeních, čímž se festival vymezoval od ostatních evropských přehlídek dětské produkce, které byly ve většině případu určené pro odbornou veřejnost.

Program festivalu se začal v sedmdesátých letech postupně stabilizovat. Každoročně se soutěže zúčastnily filmy národní produkce a mimosoutěžní zahraniční filmy, jejich počet také narůstal. Třináctý ročník konaný od 14. do 18. května 1973 představil 31 soutěžních a 52 nesoutěžních snímků, jež hodnotila porota pod vedením spisovatele Rudy Morice.¹⁰¹ Vymezily se také doprovodné aktivity pro děti, které se staly pevnou součástí programu přehlídky. V roce 1973 byla poprvé uspořádána výtvarná soutěž pro děti zlínských škol v kresbě a prostorovém díle. Soutěž byla organizována ve dvou kategoriích, a to pro žáky prvního stupně základních škol na téma „Moje oblíbená postava z českých pohádek a filmů“ a děti šestých a devátých tříd, jejichž úkolem bylo navrhnout plakát festivalu nebo vytvořit prostorové dílo znázorňující výjev z filmu nebo literatury.¹⁰² Aktivní zapojení dětí do dění přehlídky bylo každoročním záměrem organizátorů. Pořádány byly soutěže zručnosti, zmíněné výtvarné soutěže, kreslení na chodníku. Již stabilní součástí doprovodného programu byly také tvůrčí besedy na dané téma. V roce 1973 se diskutovalo o možných perspektivách československého dětského filmu do budoucna.

V roce 1974 se naposledy sešla společná porota pro hranou a animovanou tvorbu, a to v tomto roce pod předsednictvím Bedřicha Pilného. Hodnoceno bylo celkem třicet filmů, z toho pět celovečerních a dvacet čtyři krátkých. Z těch hraných to byly snímky Jaromíra Dvořáčka *Adam a Ota*, Oty Kovala *Družina černého pera*,

---

¹⁰⁰ Tamtéž.

Marin Theodoresca: „V Gottwaldově jsem byl už loni a myslím si, že kvalita filmů se ve všech kategoriích ještě zvýšila. Obecenstvo se nezměnilo, je stále vynikající. Filmy, které se tu uvádějí, zahrnují celý dětský svět. Pokud jde o organizaci, skláním se v němém obdivu. Program je výborně připraven. Zájem o gottwaldovský festival vzrůstá každým rokem. Velmi si cením toho, že věnujete tolik pozornosti dětskému filmu, protože on přispívá velkým dílem k estetické i etické výchově dětí...“

¹⁰¹ Viz. Naše pravda, 1973.

¹⁰² Tamtéž.

Věry Šimkové-Plíkové *Přijela k nám pouť*, Václava Vorlíčka *Tři oříšky pro Popelku* a Jiřího Hanibala *Údolí krásných žab*. V animované sekci se více prosazovali slovenští tvůrci, například Vlastimil Herold, Rudolf Urc, Milan Zeťovský, Ivan Popovič, Ondrej Zimka. Z českých pak Adolf Born, Jiří Kalousek, Miloš Macourek, Ivan Renč, Bohumil Šejda, Jaroslav Doubrava, Dagmar Koubková.¹⁰³

Slavnostního zahájení 19. května uváděla již tradičně televizní hlasatelka Štěpánka Haničincová, oficiálně byl pak festival otevřen prvním náměstkem ředitele Československého filmu Bohumilem Steinerem a uvedením snímku *Údolí krásných žab* režiséra Jiřího Hanibala.¹⁰⁴

Uspořádán byl tradiční seminář s pedagogy, teoretiky a filmaři zabývající se otázkou filmu jako didaktické pomůcky na základních školách a s tím související zvýšení kvality vyučování a zlepšení výchovné práce s dětmi jako mimoškolní aktivity. Delegáti ze socialistických zemí, ale také z Francie nebo Belgie diskutovali nad tématem „Konfrontace filmové tvorby pro děti v socialistických zemích“. Přínosné bylo zejména porovnání názorů a přístupu k tvorbě a vývoji dětského filmu v jednotlivých zemích.

K jisté proměně podoby festivalu došlo u jeho v pořadí patnáctém ročníku. Tyto změny zapříčinila obměna personálního obsazení ve vedení. V polovině sedmdesátých let se stává ředitelem zlínských ateliérů a také festivalu do té doby první náměstek ředitele Československého filmu Bohumil Steiner, který se objevoval pravidelně již na minulých ročnících. Zlínské filmové ateliéry se díky němu vyprostily z pod vedení Krátkého filmu a po třiceti letech se stávají nezávislým studiem. „K tomu se váže historka, že vznikla nevraživost mezi ústředním ředitelem Československého filmu Jiřím Puršem a jeho náměstkem Bohumilem Steinerem. Purš se chtěl svého náměstka zbavit, a tak mu nabídl místo ředitele zlínského studia. Steiner chtěl ovšem řídit samostatné studio, a tak si vymanil jeho nezávislost.“¹⁰⁵

Především dochází k upevnění podoby festivalu, jeho dramaturgie, byl ustanoven počet ocenění a přehlídka byla časem svého konání zakotvena do druhé poloviny měsíce května. Tak jak byl festival nastaven v roce 1975, byl pouze v malých obměnách organizován až do roku 1990, kdy došlo k jeho definitivnímu zmezinárodnění.

---

¹⁰³ Viz. Filmový přehled, 1974.

¹⁰⁴ Viz. Naše pravda, 1974.

¹⁰⁵ Viz. příloha: Rozhovor s Jiřím Novotným.

Patnáctý ročník konaný ve dnech 19. až 24. května 1975 se uskutečnil pod heslem „Mír dětem celého světa.“ Jeho obsah byl především ovlivněn probíhajícím výročím třiceti let osvobození vlasti a znárodnění československé kinematografie. Slavnostního zahájení se zúčastnila celá řada komunistických funkcionářů a festival byl otevřen koprodukčním filmem studia Barrandov a studia Mosfilm *Sokolovo* oslavující hrdinství a utrpení sovětských a československých vojáků během války.¹⁰⁶

Podle přesného vymezení přehlídky z dobových materiálů bylo cílem festivalu uvést umělecká filmová díla vyzdvihující humanistická myšlení a podílejí se na rozumové a citové výchově dětí. Program festivalu se skládal ze soutěžních projekcí československých filmů pro děti do patnácti let, které vznikly během uplynulého roku. Vytyčena byla tři soutěžní pásma s jedenadvaceti filmy animovanými a šesti večerními. Novinkou bylo vytvoření třech samostatných porot, která udělovala ocenění, a to v kategorii hraný, animovaný film a oddělaná dětská porota.¹⁰⁷ Uspořádána byla celá řada doprovodných aktivit a soutěží pro děti jako malování na chodníku, výtvarná a literární soutěž, besedy s tvůrci, setkání belgických a československých dětí, cyklistická soutěž zručnosti a jiné. V průběhu přehlídky se konalo šest besed. Organizován byl seminář svazu československých dramaturgických umělců na téma Animovaný film a dítě a zasedání administrativní rady Mezinárodní organizace filmů pro děti při CIFEJ¹⁰⁸ a UNESCO. Do Zlína přijelo šedesát zahraničních hostů z třinácti států a přehlídku navštívilo přes dvacet tři tisíc diváků.

V této podobě pokračoval festival až do devadesátých let, kdy mohl být definitivně zmezinárodněn. Některé aspekty v programu přetrvaly až dodnes, ale celkové pojetí je samozřejmě odlišné.

---

¹⁰⁶ Viz. Naše pravda, 1975.

¹⁰⁷ Viz. příloha: Ocenění.

¹⁰⁸ CIFEJ – Mezinárodní filmové středisko pro děti a mládež.

9. Závěr

Cílem mé práce bylo z nashromážděných materiálů podat komplexní pohled na festival filmů pro děti a mládež ve Zlíně od jeho vzniku v šedesátých letech do roku 1975. Toto dobové vymezení bylo záměrné, vzhledem k vytyčeným cílům a vývoji festivalu. Především jsem se zaměřila na příčiny jeho vzniku, postupný vývoj a možnosti jeho zmezinárodnění až po následné dramaturgické ukotvení v polovině sedmdesátých let.

Filmový festival ve Zlíně vznikl z pohnutek prezentace nejenom národní kinematografie, ale především díky představě tehdejšího ředitele zlínských ateliérů Aleše Bosáka představit produkci zlínského filmového studia a tím zvýšit jeho prestiž. Z této myšlenky a původně nesoutěžní přehlídky dětských a mládežnických filmů se vyvinul již v šedesátých letech mezinárodní festival. Samozřejmě tomu napomohla přítomnost studia specializující se již od šedesátých let výhradně na dětskou tvorbu, jisté politické uvolnění a především kooperace s francouzským festival stejného zaměření. Mezinárodní podoba přehlídky se konala ve dvou ročnících, v roce 1965 a 1967. I když byla podepsána smlouva, která měla zaručit jeho pokračování, nestalo se tak. Koncem šedesátých let to byly zase politické okolnosti, které ovlivnily vývoj festivalu a znemožnily jeho pokračování v mezinárodní podobě. Přesto už v těchto počátečních letech festival každoročně navštěvovala řada zahraničních hostů a bylo tomu i později v sedmdesátých letech po jeho definitivním ukotvení do národní podoby. Zahraniční delegace vždy oceňovaly hojnou přítomnost dětského publika v sále a tudíž možnost konfrontace svých děl s mladými diváky, což byl pravděpodobně také jeden z důvodů jejich opakované přítomnosti na zlínském festivalu. Pravidelnou součástí doprovodného programu byly tvůrčí konference a semináře zabývající se problematikou dětského filmu, čímž měl festival jistý přesah do teoretické oblasti a možnost částečně ovlivňovat podobu dětského filmu.

Pravděpodobně by bylo nadnesené tvrdit, že se Zlín stal díky festivalu metropolí dětského filmu. Každopádně na začátku šedesátých let vznikla přehlídka, jejíž tradice trvá dodnes. Přehlídka, specializující se na konkrétní druh filmu, kterému bylo v tehdejší době věnováno hodně pozornosti, a tudíž mohla vzniknout díla, která dodnes patří k těm nejlepším v oblasti dětského a mládežnického filmu. Samozřejmě se i na tomto faktu podepsala doba, která ovlivnila samotný vývoj československé kinematografie a taktéž festivalu. Do své práce jsem se snažila zahrnout i tyto vnější

aspekty, aby byl vytvořen objektivní pohled na tuto kulturní událost. Z toho důvodu jsem věnovala pozornost i podobně zaměřenému festivalu v Cannes, který je do jisté míry ovlivnil historii zlínské přehlídky.

Do budoucna by jistě přicházelo v úvahu rozpracovat ještě více určité okolnosti tohoto tématu a pokračovat dál v popisu jeho vývoje do devadesátých let, kdy byl definitivně zmezinárodněn.

10. Použitá literatura:

HORÁK, Antonín. *Světla a stíny zlínského filmu*. Vizovice: Lípa, 2002. 94 s. ISBN 80-86093-61-1.

HOŘEJŠÍ, Jan. Od Gottwaldova k Ostravě. *Film a doba*. 1961, roč. 7, č. 7, s. 312-315.

HOŘEJŠÍ, Jan. Dětský film – Jak dál?. *Film a doba*. 1961, roč. 7, č. 8, s. 225-227.

CHOWANIEC, Petr. *Protektorátní přehlídka Filmové žně: Vznik festivalu jako nové formy propagace domácího filmu na základech výstav, cen a filmových týdnů*. Brno, 2007. 177 s. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, FF, Ústav filmu a audiovizuální kultury.

KLOS, Elmar. Film ve Zlíně. *Film a doba*. 1966, roč. 12, č. 9, s. 490-493.

KLOS, Elmar; PINKAVOVÁ, Hana. *Historie Gottwaldovského filmového studia v pohledu pamětníků, očima současníků a v dokumentech*. Praha: Čs. filmový ústav, 1984. 141 s.

NOVOTNÝ, Jiří. *60 let zlínské filmové tvorby*. Zlín: XXXVI. Mezinárodní festival filmů pro děti a mládež, 1996, 20 s.

PETŘÍK, Jaroslav; JILÍK, Jiří. *50 let filmového studia Gottwaldov*. Gottwaldov: [s.n.], 1986. 45 s.

PILÁT, František. Jak byl znárodněn československý film. *Film a doba*. 1965, roč. 11, č. 2, s. 70-71.

PILÁTOVÁ, Agáta. Na okraj gottwaldovské přehlídky. *Film a doba*. 1962, roč. 8, č. 5, s. 273.

PTÁČEK, Luboš, et al. *Panorama českého filmu*. Olomouc: Rubico, 2000. 514 s. ISBN 80-85839-54-7.

SKUPA, Lukáš. *Film pro děti mezi vědou, uměním a průmyslem: Počátky dětského žánru v české kinematografii 1945–1955*. Brno, 2009. 93 s. Magisterská diplomová práce. Masarykova univerzita, FF.

STRINGER, Julian. Globální města a ekonomie mezinárodních filmových festivalů. *Illuminace*. 2003, roč. 15, č. 1, s. 53-62.

ŠANDROVÁ, Jadwiga. *Jak číst a psát odborný text ve společenských vědách*. Praha: Slon, 2009. 209 s. ISBN 978-80-86429-40-3.

ŠTORKOVÁ, Pavla. *Zliennale: Filmový festival „Filmové žně“ v letech 1940-1941*. Olomouc, 2007. 63 s. Bakalářská práce. UP Olomouc, FF, Katedra divadelních, filmových a mediálních studií.

VALC, de Marijka. Nové objevení Evropy: Historický přehled fenoménu filmových festivalů. *Illuminace*. 2003, roč. 15, č. 1.

VYSEKALOVÁ, Jitka. *30 let festivalu filmů pro děti Zlín*. Praha: Československý filmový ústav, 1990. 24 s.

WIENEROVÁ, Žena. Gottwaldovské přehlídky bilance a perspektivy. *Film a doba*. 1964, roč. 10, č. 7, s. 384-385.

WIENEROVÁ, Žeňa. Gottwaldovské přehlídky bilance a perspektivy: Rozhovor s Františkem Pavlíčkem a Josefem Träggerem. *Film a doba*. 1964, roč. 10, č. 7, s. 384-385.

Internet:

Velké kino Zlín <www.velkekino.cz>.

Československá filmová databáze <www.csfd.cz>.

Dětský filmový a televizní festival v Ostrově nad Ohří <www.dk-ostrov.cz/festival/o-festivalu>.

Slovník české literatury <www.slovníkceskeliteratury.cz>.

Periodika:

Film a doba

Illuminace

Prameny:

Státní okresní archiv Olomouc

Státní okresní archiv Zlín

Vědecká knihovna Olomouc

Kronika města Gottwaldov 1964 - 1975

Naše pravda 1960 - 1975

Filmový přehled 1960 - 1975

11. Přílohy

Příloha 1: Festivalová ocenění ¹⁰⁹

II. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA ČS. FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V GOTTWALDOVĚ 1962

- **Čestné uznání:**

TRÁPENÍ – režie Karel Kachyňa

KINO – Josef Pinkava

KOČIČÍ ŠKOLA – Břetislav Pojar

DĚTI A NOTY – František Škapa

KUŘATA NA CESTÁCH – Václav Vorlíček

- **Čestný diplom:**

kolektivu tvůrců filmu KRÁLÍCI VE VYSOKÉ TRÁVĚ

kolektivu tvůrců filmu TRÁPENÍ

- **Pohár ÚV ČSM:**

OTA HOFMAN za scénářistickou práci ve filmu pro děti a mládež

- **Vyznamenání ÚV ČSM:**

JIRÍ BLAŽEK za pracovní úspěchy

III. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA ČS. FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V GOTTWALDOVĚ 1963

- **Čestné uznání:**

PRÁZDNINY S MINKOU – Josef Pinkava

KULIČKA – Hermína Týrlová

ZUZANKA SE UČÍ PSÁT – Vladimír Lehký

CHLAPEC A SRNA – Zdeněk Sirový

ANIČKA JDE DO ŠKOLY – Milan Vošmik

- **Pohár ÚV ČSM:**

PRÁZDNINY S MINKOU - Josef Pinkava

- **Diplom ÚV ČSM:**

Filmovému studiu Gottwaldov za soustavnou tvorbu pro děti a mládež

- **Čestný odznak Julia Fučíka:**

JIRÍ BLAŽEK

- **Vyznamenání ÚV ČSM:**

JOSEF PINKAVA za pracovní úspěchy

---

¹⁰⁹ Zdroj: Filmový přehled

IV. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA ČS. FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V GOTTWALDOVĚ 1964

- **Skleněná kulička:**
MÁTE DOMA LVA - Pavel Hobl
- **Kovová kulička:**
POPLETENÁ RAKETA - Pavel Procházka
- **Hliněná kulička:**
KRTEK A AUTÍČKO - Zdeněk Miler

I. MEZINÁRODNÍ FESTIVAL FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V GOTTWALDOVĚ 1965

- **Zlatý střevíček** (Velká cena) : KAPR - Jiří Hanibal (ČSR)
- **Kategorie hraný film:**
  1. cena GAUDEAMUS IGITUR – Gheorghe Vitanidis (Rumunsko)
  2. cena BLÁZNOVÉ LÉTO – Obrad Gluščević (Jugoslávie)
  3. cena NEOBYČEJNÁ TŘÍDA – Josef Pinkava (Československo)
- **Kategorie trikový film:**
  1. cena LOLEK A BOLEK STŘELCI – Wladyslaw Nehrebecký (Polsko)
  2. cena PETR A ROBOT – Gyula Macskássy (Maďarsko)
  3. cena ZVĚDAVÁ MYŠKA – Garik Seka (Československo)
- **Čestné uznání:**
ZNÁM JEDNOU STAROU DÁMU – Derek Lamba (Kanada)
- **Cena Československých dětí Pohádkový dědeček:**
NEOBYČEJNÁ TŘÍDA – Josef Pinkava
- **Cena CIDALC:**
KAPR – Jiří Hanibal
- **Cena ÚV ČSM:**
STARCI NA CHMELU - Ladislav Rychman

V. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA ČS. FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V GOTTWALDOVĚ 1966

- **Stříbrný střevíček (Cena poroty mladých):** PTÁCI KOHÁCI – Vladimír Lehký
- **Pohádkový dědeček:** U TELEFONU MARTIN – Milan Vošmik
- **Cena Československého střediska pro děti a mládež: SNĚHULÁK** – Hermína Týrlová

II. MEZINÁRODNÍ FESTIVAL FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V GOTTWALDOVĚ 1967

- **Zlatý střevíček:**
MEDVÍDEK A TEN CO ŽIJE V ŘÍČCE – Ally Gračevová (SSSR)
- **Stříbrný střevíček:**
TÁŇA A DVA PISTOLNÍCI – Radim Cvrček (Československo)
VENDETTA – Wladislav Nehrebecký (Polsko)
- **Zlatý střevíček ze režii:**
DĚTI VELITELE ŠMIDTA – Vladimír Pavlovica (Jugoslávie)
- **Zlatý střevíček za kameru:**
SETKÁNÍ – kamera A. Cabrillova (Mexiko)
- **Zlatý střevíček za herecký výkon:**
DĚDEČEK, KYLIÁN A JÁ – herec David Schneider (Československo)
- **Zlatý střevíček za scénář:**
PROCITNUTÍ DOBRÉHO CHLAPCE – scénář Constantin Stoiciuo (Rumunsko)
- **Zlatá růže:**
ŠKOLA V TAJZE – E. Gavrilov, V. Kremněv (SSSR)
- **Cena ze veselý film:**
POJĎTE PANE BUDEME SI HRÁT – Břetislav Pojar
- **Zvláštní uznání:**
TCHOŘ – Wojciech Fiweka (Polsko)
PESTRÝ KVÍTEK – Heikki Partanen (Finsko)
- **Velká cena Makový koláč (Porota mladých):**
DĚDEČEK, KYLIÁN A JÁ – Jiří Hanibal (Československo)
- **Cena pionýrských novin:**
POJĎTE PANE BUDEME SI HRÁT – Břetislav Pojar (Československo)

VI. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA ČS. FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V GOTTWALDOVĚ 1968

- **Velká cena Makový koláč (Porota mladých):**
ÚTĚK – Štěpán Skalský
- **Cena časopisu Sedmička:**
MIKEŤUK – Václav Táborský
- **Výroční cena ÚV ČSM:**
JAN NĚMEC za monotematický týdeník 10/1968 věnovaný strahovským událostem

VII. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA ČS. FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V GOTTWALDOVĚ 1969

- **Zlatý střevíček:**

TONY, TOBĚ PŘESKOČILO – Věra Plívová-Šimková, Drahuše Králová

- **Větrníček:**

JAK ŠLO VEJCE NA VANDR – Josef Kluge

- **Vlněný obrázek (Cena dětského diváka):**

TONY, TOBĚ PŘESKOČILO – Věra Plívová-Šimková, Drahuše Králová

- **Cena poroty gottwaldovských pedagogů:**

ŽIRAFA V OKNĚ – Radim Cvrček

- **Cena CIDALC:**

TONY, TOBĚ PŘESKOČILO – Věra Plívová-Šimková, Drahuše Králová

X. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ V GOTTWALDOVĚ 1970

- **Zlatý střevíček:**

Režisér a výtvarník ZDENĚK MILLER za seriál o příbězích malého krčka

- **Cena Jiřího Trnky:**

Výtvarnice HERMÍNA TÝRLOVÁ za přínos v tvorbě pro děti

- **Cena dětského diváka:**

DOSPĚLÁCI MŮŽOU VŠECHNO – Radim Cvrček

- **Cena časopisu Sedmička:**

PIESEŇ – Jaroslava Havetová

- **Zvláštní uznání ředitele přehlídky:**

kolektivu animovaného filmu v Bratislavě

tvůrcům seriálu PAN TAU

XI. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA PRO DĚTI V GOTTWALDOVĚ 1971

- **Zlatý střevíček:**

UŽ ZASE SKÁČU PŘES KALUŽE – Karel Kachyňa

- **Cena Jiřího Trnky:**

Režisér BŘETISLAV POJAR za umělecký přínos do animované tvorby

- **Zvláštní cena poroty:**

LIŠÁCI, MYŠÁCI A ŠIBANÍČÁK - Věra Plívová-Šimková

KRTEK A JEŽEK – Zdeněk Miler

- **Cena za první dílo:**

LUCIE A ZÁZRAKY – Ota Kovala

- *Cena časopisu Zlatý máj:*
SMUTNÝ LORD – Juraj Kerekese
- *Cena časopisu Sedmička:*
UŽ ZASE SKÁČU PŘES KALUŽE – Karel Kachyňa
- *Cena časopisu Ohník:*
SMUTNÝ LORD – Juraj Kerekese
- *Cena dětského diváka*
PAN TAU – Jindřich Polák
- *Uznání za nejlepší herecký výkon:*
VIKTORIE ČERMÁKOVÁ za roli ve filmu Lucie a zázraky

XII. FESTIVAL FILMŮ PRO DĚTI MLÁDEŽ S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ V GOTTWALDOVĚ 1972

- *Zlatý střevíček:*
...A POZDRAVUJI VLAŠTOVKY – Jaromil Jiren
- *Stříbrná píšťalka:*
O SNĚHURCE - Věra Plívová-Šimková
- *Cena Jiřího Trnky:*
PSÍ KUSY – Břetislav Pojar
- *Stříbrný větrníček:*
KAMENÁČ BILL A OHROMNÍ MOSKYTI -
- *Cena časopisu Zlatý máj:*
METRÁČEK – Josef Pinkava
- *Cena poroty:*
KAŇON SAMÉ ZLATO – Zdenek Sirový
- *Cena časopisu Sedmička:*
METRÁČEK – Josef Pinkava
- *Cena časopisu Ohník:*
HODINA MODRÝCH SLONŮ
- *Cena dětského diváka:*
METRÁČEK – Josef Pinkava
- *Uznání za nejlepší herecký výkon:*
MY TŘI A PES PĚTIPES – Martin Masner
- *Čestné uznání města Gottwaldova:*
HERMÍNA TÝRLOVÁ

XIII. FESTIVAL FILMŮ PRO DĚTI MLÁDEŽ V GOTTWALDOVĚ 1973

- ***Zlatý střevíček:***

VLAK DO STANICE NEBE – Karel Kachyňa, Ota Hofman

- ***Cena Jiřího Trnky:***

Režisérka BOŽENA MOJŽÍŠOVÁ

- ***Stříbrná píšťalka:***

ŠEST MEDVĚDŮ S CIBULKOU – Oldřich Lipský, Miloš Macourek

- ***Stříbrný větrníček:***

JANKO HRAŠKO – Viktor Kubala

- ***Cena časopisu Zlatý máj:***

TŘI KUMPÁNI – Jan Karpaš, Jarmila Fenclová

- ***Cena časopisu Sedmička:***

VLAK DO STANICE NEBE – Karel Kachyňa, Ota Hofman

- ***Cena časopisu Ohník:***

JANKO HRAŠKO – Viktor Kubala

- ***Cena dětského diváka:***

ŠEST MEDVĚDŮ S CIBULKOU – Oldřich Lipský, Miloš Macourek

- ***Uznání za nejlepší herecký výkon:***

VLADO TAKÁČ za roli ve filmu Srdce na laně

XIV. FESTIVAL FILMŮ PRO DĚTI MLÁDEŽ S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ V GOTTWALDOVĚ 1974

- ***Zlatý střevíček:***

DRUŽINA ČERNÉHO PERA – Ota Koval

- ***Cena Jiřího Trnky:***

JABLOŇOVÁ PANNA – Břetislav Pojar, Miroslav Štěpánek

- ***Stříbrná píšťalka:***

PŘIJELA K NÁM POUŤ - Věra Plívová-Šimková

- ***Větrníček:***

UŠATÁ CECILIE – Pavla Řezníčková

- ***Zvláštní cen poroty:***

POVĚST O STŘÍBRNÉ JEDLI – František Vlácil

- ***Cena ÚV SSM:***

ÚDOLÍ KRÁSNÝCH ŽAB – Jiří Hanibal

- ***Festivalový panáček:***

KUBULA A KUBA KUBIKULA VE VAŘEČKÁCH A HRNCÍCH – Jan Karpaš, Břetislav Pojar

- *Cena města Golwaldova:*
POHÁDKA, POHÁDKA – Gena Deitche
- *Cena časopisu Zlatý máj:*
DRUŽINA ČERNÉHO PERA – scénář Milan Pavlík
- *Cena časopisu Sedmička:*
PŘIJELA K NÁM POUŤ - Věra Plívová-Šimková
- *Cena časopisu Ohník:*
JAN HRAŠKO POLIEVA ZÁHRADU – Viktor Kubala
- *Cena dětského diváka:*
PŘIJELA K NÁM POUŤ - Věra Plívová-Šimková
- *Uznání za nejlepší herecký výkon:*
FILIP RENČ za roli ve filmu Družina černého pera

XV. FESTIVAL FILMŮ PRO DĚTI MLÁDEŽ S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ V GOTTWALDOVĚ 1975

- *Zlatý střevíček:*
VELKÉ TRÁPENÍ – Jiří Hanibal
- *Stříbrná píšťalka:*
NA STARTU JE DELFÍN – Jaromír Borek
- *Zvláštní cena poroty:*
SIRIUS – František Vláčil
- *Cena ÚV SSM:*
SIRIUS – František Vláčil
- *Festivalový panáček:*
MIROSLAVA ŠAFRÁNKOVÁ za hlavní roli ve filmu Robinsonka
- *Cena města Golwaldova:*
Režisér JOSEF PINKOVA
- *Cena Jiřího Trnky:*
Umělkyně HERMÍNA TÝRLOVÁ
- *Větrníček:*
PÍSEŇ O HARMONICE – Jiří Brdečka, Zdeněk Seydl
- *Festivalový panáček:*
TŘI BARANČEKY – Vlado Kubenko, Ondřej Zimko
- *Zvláštní cena poroty:*
MILOVNÍK ZVÍŘAT – Břetislav Pojar, Miroslav Štěpánek
- *Cena ÚV SSM:*
O TŘECH PÍSMENKÁCH – Ivan Renč, Adolf Born

- *Cena MěstNV Gottwaldov:*

JAK PAN ČÁRKA A PAN TEČKA TRÁPILI SE DO KOLEČKA – Zdeněk Smetana

- *Cena časopisu Zlatý máj:*

Režisér JOSEF KLUGE za tvořivou interpretaci klasického díla Josefa Lady

- *Cena dětského diváka:*

ROBINSONKA – Karel Kachyňa

- *Cena časopisu Sedmička:*

NA STARTU JE DELFÍN – Jaromír Borek

- *Cena časopisu Ohník:*

DÁŽĎOVKA A KOHÚT

- *Uznání za nejlepší herecký výkon:*

MIROSLAVA ŠAFRÁNKOVÁ za roli ve filmu Robinsonka

Příloha 2: Rozhovor se zlínským pamětníkem Jiřím Novotným ¹¹⁰

„Po válce se zlínské studio orientovalo na školní film, mimo to ve Zlíně zůstávají dvě její velké osobnosti, které formovaly charakter studia v době poválečné – Hermína Týrlová a Karel Zeman. Přichází Josef Pinkava a později Radim Crček, kteří se posléze stávají kmenovými režiséry pro hranou tvorbu. Pomalu začíná být prostor vymezený Krátkým filmem zlínským ateliérům malý. Ředitelem studia se stává Aleš Bosák. Tak jak jsem ho znal, to byl velmi rozumný člověk, který se nepletl do věcí, kterým nerozuměl. Nehrál si na filmaře a snažil se pomoci studiu zejména z ředitelského postu. Prosadil zřízení skupiny hraného filmu ve Zlíně, ale pořád cítil, že je to málo. Přišel tedy s myšlenkou, že by se ve Zlíně mohl uskutečnit dětský filmový festival, čímž by zlínské ateliéry měly možnost prezentovat svou tvorbu a zvýšila by se tím jejich prestiž.

První přehlídka byla v roce 1960 ještě jako nesoutěžní. Od začátku jsme ale měli představu, uspořádat festival jako mezinárodní. V tehdejší politickém režimu to ale nebylo možné. Vládnoucí komunistická strana neměla zájem, aby do Zlína přijížděli zahraniční hosté a my jsme s nimi navazovali jakékoliv kontakty, které by samozřejmě musely být kontrolovány. Nicméně tehdejší ředitel studia Aleš Bosák klasicky vzdělaný kantor francouzštiny, se zaměřil hlavně na francouzskou kinematografii a do Zlína pozval řadu filmových tvůrců z Francie, kteří navštěvovali zlínskou přehlídku pravidelně. Na festivalu se vždy sešli velmi zajímaví hosté. Byly přichystány atrakce pro dětské publikum i pro dospělé. Ovšem rozpočet přehlídky byl velmi malý. Festival byl financován především Ústřední půjčovnou československého filmu. Do organizace byli začleněni kantoři z místních škol. Od začátku tedy existovala spolupráce se školami. Dokonce jsme pořádali nabídkovou projekci pro kantory, kteří zde vybírali filmy, na které se půjdou s dětmi podívat. Celé třídy pak povinně chodily na filmová představení, a to byl ten hlavní důvod, který táhl zahraniční hosty do Zlína. Velké kino čítající zhruba 1200 míst naplněné dětským publikem. To nikde jinde nezažili. Tuto informaci si samozřejmě mezi sebou filmaři sdělili a proto do Zlína přijížděla spousta zahraničních hostů, i když festival neměl status mezinárodní přehlídky.

---

¹¹⁰ Přepis rozhovoru ze dne 10. dubna 2010.

Jiří Novotný, syn Jaroslava Novotného, je jeden z mála žijících pamětníků. Pracoval ve filmovém klubu ve Zlíně a taktéž se podílel na organizaci festivalu až do roku 1975. Během těchto patnácti let prošel ve štábu festivalu několika funkcemi.

Bolševici festival neustále tlačili do podoby národní přehlídky. Až v pořadí pátý ročník byl uspořádán jako plně mezinárodní a poté následoval ještě jeden v roce 1967. Po tomto roce se konaly pouze národní přehlídky s mezinárodní účastí. I když snahy byly obrovské, mezinárodní festival dětských filmu pro sebe urvala Moskva. Plně zmezinárodněn byl zlínský festival až v roce 1990.

Mimo promítání filmů pro děti a mládež jsme pořádali tématické besedy, vycházel festivalový bulletin, který měla na starosti paní Kateřina Pošová. Během několika ročníků se ustálil jakýsi festivalový štáb a „nádeničinu“ odpracovali kantoři a místní fandové. Tuto práci jsme dělali zadarmo, pouze za příležitost, že můžeme být u toho a setkat se s řadou zajímavých lidí. Museli jsme si vzít dovolenou. V tomto duchu se uskutečnily všechny přehlídky až do normalizace, kdy v roce 1975 se stává ředitelem studia Bohumil Steiner, který byl do Zlína přeřazen z Prahy. K tomu se váže historka, že vznikla nevráživost mezi Ústředním ředitelem Československého filmu Jiřím Puršem a jeho náměstkem doktorem Bohumil Steinerem. Purš se chtěl svého náměstka pro jeho nevhodné chování zbavit, tak mu nabídl místo ředitele zlínského studia. Ateliéry ale stále spadaly pod správu Krátkého filmu, s čímž Steiner nesouhlasil. Nechtěl, aby byl jeho nadřízeným ředitel Krátkého filmu Karel Pixa, který by mu diktoval co má a nemá dělat. Filmové studio ve Zlíně se díky této „potyčce“ stává po několika letech samostatným.

Moje funkce byly na festivalu různé. Zpočátku jsem byl taková „holka pro všechno“, později jsem byl zařazen do skupiny vytvářející program přehlídky. Jednu dobu jsem měl na starosti „Satelitní festivaly“, což byla taková naše zlínská specialita. Snažili jsme se, aby se festival dostal i k dětem mimo Zlín. Proto jsme spolu s hosty zajížděli do ostatních větších měst v okrese, kde byly biografy. Také jsem pracoval jako tajemník poroty, což byla velmi příjemná práce, kde jsem potkal celou řadu zajímavých lidí. V roce 1975 jsem musel od festivalu pryč a vrátil jsem se k němu až pro převratu v roce 1990.

Příloha 3: Program I. mezinárodního festivalu filmů pro děti a mládež ve Zlíně¹¹¹

Velké kino:

- **sobota 24. dubna**

8:00 3x proč 15, Zvědavá myška, Nepslušná písnička (vše ČSSR)

10:30 Pověst o ztraceném čase (ČSSR), Bolek a Lolek střelci (Polsko)

14:30 Královská pohádka (NDR), Létající dědeček (NDR)

17:00 Briga „Tři lilie“ (Švédsko)

20:00 Starci na chmelu (ČSSR)

- **neděle 25. dubna**

10:30 3x proč 15, Zvědavá myška, Nepslušná písnička, Kapr (vše ČSSR)

14:30 Perný den (Anglie)

17:00 Perný den (Anglie)

20:00 Kdyby tisíc klarinetů (ČSSR)

- **pondělí 26. dubna**

8:00 Aeiou (Kuba), Ghazala (Pákistán), Návštěva z vesmíru (Jugoslávie),

Lod' pluje do Holandska (Holandsko), Petr a robot (Maďarsko),

Lakomý boháč (Mongolsko)

10:30 Orlí skála (Anglie), Lod' malovánek (NSR)

14:30 Briga „Tři lilie“ (Švédsko)

17:00 Perlový náhrdelník, Reflektor (ČSSR)

20:00 Bláznivé léto (Jugoslávie), Nejhezčí řeka (ČSSR)

- **úterý 27. dubna**

8:00 Pověst o ztraceném čase (ČSSR), Bolek a Lolek střelci (Polsko)

10:30 Perlový náhrdelník, Reflektor (ČSSR)

14:30 Perlový náhrdelník, reflektor (ČSSR)

17:00 Prázdniny s Yvettou (Španělsko), kocour v botách (ČSSR)

20:00 Gaudeamus Igitur, Mám rád své mládí (Rumunsko)

---

¹¹¹ Viz. Naše pravda

- **středa 28. dubna**

8:00 Světová meteorologická organizace (CSN), Papírové lodičky (Argentina)

10:30 Dobrodružství na výletě (Indie),

14:30 Prázdniny s Yvettou (Španělsko), kocour v botách (ČSSR)

17:00 Velké štěstí největší (Polsko)

20:00 Kdyby tisíc klarinetů (ČSSR)

- **čtvrtek 29. dubna**

10:30 Trápení, Inspirace, Motýli tady nežijí, Proč pláče žirafa, Kino (vše ČSSR)

14:30 Světová meteorologická organizace (CSN), Papírové lodičky (Argentina)

18:00 Slavnostní zakončení festivalu

Příloha 4: Festivalové plakáty ¹¹²

CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA

ČS. FILMU PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Přehlídka je součástí III. festivalu čs. filmu, který bude v Ostravě

Soutěžní porota určí nejlepší filmy z výroby roku 1960

Vítězné filmy budou zařazeny do programu III. festivalu čs. filmu

Během přehlídky bude uspořádána pracovní konference tvůrčích film. pracovníků o problémech tvorby pro mládež

Přehlídka se zúčastní více než 100 delegátů, tvůrčích pracovníků a novinářů

Filmoví pracovníci se zúčastní několika besed s mládeží, rodiči, pedagogy

Každé představení bude uvedeno filmovými pracovníky, profesionální organizací a kulturním pořádem

Bude organizován výzkum názorů diváků na jednotlivé filmy

Většina filmů nebyla doposud uvedena v kinech

Délka promítnutého filmového pásu přesahuje 27.000 m. Jde o filmy celovečerní, středometrážní a krátkometrážní

Vstupenky na jednotlivá představení zakoupíte v pokladně kina

Pořadatelem přehlídky Československý film Praha a Měst.NV Gottwaldov

Hromadné návštěvy dětí a mládeže organizujte po dohodě s ved. kina (telefon Velkého kina 2936, Svět 4003)

Na dopolední a odpolední představení mají hromadné návštěvy vstupné 1,- Kč. Na večerní představení je vstupné normální

STŘEDA 18. LEDNA 1961

Hodin	Kino	Program	Druh filmu	Věkové pro mládež
9,30 hodin	Velké kino	Kouzelný den - úvodní zahájení přehlídky	dlouhý, hraný	pro děti a mládež
14,30 hodin	Velké kino	Pět a jeden Jak sluníčko vrátilo stěňátku vodu Statečné kuřátko Jak se zajíček chtěl klouzat Prátele na sirkách	kombinovaný krátký krátký krátký krátký	do 10 let
17,00 hodin	Velké kino	Stříbrný favorit Půlnoční příhoda	hraný krátký	od 10 let
19,30 hodin	Velké kino	Valčík pro milión	dlouhý, hraný	od 16 let a dospělí

ČTVRTEK 19. LEDNA 1961

9,30 hodin	Velké kino	Malá manekýnka Příbeh Ondreja Gregora	hraný hraný	od 10 let
9,30 hodin	kino Svět	Komu patří pohár Kamenná tetka Naše Karkulka	hraný krátký krátký	od 10 let
14,30 hodin	Velké kino	Případ Lupínek	dlouhý, hraný	do 10 let
17,30 hodin	Velké kino	Jerguš Lapin	dlouhý, hraný	od 10 let
19,30 hodin	Velké kino	Žalobník	dlouhý, hraný	od 16 let a dospělí

PÁTEK 20. LEDNA 1961

9,30 hodin	Velké kino	Proč pláče žirafa Prak a drak Jak stěňátko chtělo malé pejsky Toník a stín Den odplaty Jak stěňátko dostalo chuť na med	skladaný kombinovaný krátký krátký kombinovaný krátký	do 10 let
9,30 hodin	kino Svět	Práče	dlouhý, hraný	od 10 let
14,30 hodin	Velké kino	Ve světě kolejí Kočíčí slovo Dvanáct měsíčků Závada není na vašem přijímači	hraný kombinovaný krátký krátký	od 10 let
17,30 hodin	Velké kino	Osení	dlouhý, hraný	od 16 let a dospělí
19,30 hodin	Velké kino	Písně o sivom holubovi	skladaný dlouhý, hraný	od 16 let a dospělí

GOTTWALDOV • 18. - 20. LEDNA 1961

¹¹² Zdroj: Státní okresní archiv Zlín

FILMOVÝM UMĚNÍM ZA KRÁSU ŽIVOTA - ZA KOMUNISMUS

Československý film a Městský národní výbor v Gottwaldově
pod patronátem ústředního výboru Československého svazu mládeže

II. CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA ČS. FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Gottwaldov 1962

27. března	29. března	30. března
<p>27. března Patronát Velké kino v 19,30 hod. - Slavnostní zahájení předpremiérou čs. širokouhlového filmu Trápení CZV ČSM n. p. Svět Otrokovice</p>	<p>29. března Patronát Velké kino v 8 hodin Uprchlík Pratské konservatoř</p>	<p>30. března Patronát Velké kino v 8 hodin Objev na Štrapaté hůrce Hraštická kronika Trikrát proč č. 2</p>
<p>28. března Velké kino v 8 hodin Malý Bobeš Co nás zajímá č. 9 Trikrát proč č. 4</p>	<p>Velké kino v 10 hodin My z 9. a Hnec nafoukanec Trikrát proč č. 1</p>	<p>Velké kino v 10 hodin Pohádka o staré tramvaji Cecilia</p>
<p>Velké kino v 10 hodin Kuřata na cestách Telovýchova a sport 1-62 Kouzelný štítik</p>	<p>Velké kino ve 14,30 hodin Motýlkovo dobrodružství Zvídavé psaníčko Kočičí škola O nejbohatším vrabci na světě Jak státník dostalo chuť na med Zavada není ve vašem příjímání</p>	<p>Velké kino ve 14,30 hodin Představení pro nejlepší kolektivy sběračů, uspořádané ve spolupráci s n.p. Sběrné suroviny Malý Bobeš To nás zajímá č. 9 Trikrát proč č. 4</p>
<p>Velké kino ve 14,30 hodin Pošťácká pohádka Svět techniky a divů Mláďa farmarka Hřidlové a dobrodruží</p>	<p>Kino Svět ve 14,30 hodin My z 9. a Hnec nafoukanec Trikrát proč č. 1</p>	<p>Kino Svět ve 14,30 hodin * Objev na Štrapaté hůrce Hraštická kronika Trikrát proč č. 2</p>
<p>Velké kino v 17 hodin * OK 12 startuje Telovýchova a sport 2-62 Děti a noty Kino</p>	<p>Velké kino v 17 hodin * Daniel Okamžik, spojím Trikrát proč č. 5 Člověk pod vodou</p>	<p>Velké kino v 17 hodin Mimořádné představení pro organizace ČSM ze škol a učilů Baron Prášil UO ČSM n.p. RR Gottwaldov</p>
<p>Velké kino v 19,30 hodin Díadpremiéra československého filmu Králičí ve vysoké trávě Krátký film: Já papat nebudu</p>	<p>Velké kino v 19,30 hodin Díadpremiéra československého filmu Vždy možno začat Krátký film: Salkani v Antikybylonu</p>	<p>Velké kino v 19,30 hodin Slavnostní zakončení předpremiérou čs. fantasticko-dobrodružného filmu Baron Prášil OV ČSM Gottwaldov</p>

Vstupenky v předprodeji ve Velkém kině ● Na představení označené * vydává za sběr vstupenky také n. p. Sběrné suroviny, Gottwaldov

Orla 17 1972005 10

X. GOTTWALDOV

CELOSTÁTNÍ PŘEHLÍDKA FILMŮ PRO DĚTI A MLÁDEŽ

11. - 15. KVĚTNA 1970

PROGRAM PŘEHLÍDKOVÝCH KIN

PONDĚLÍ 11. V. 1970

Velké kino Gottwaldov

16.00 hodin Zahájení přehlídky

Dospěláci můžou všechno

Premiéra celovečerního filmu režiséra R. Cvrčka - ČSR

Jak Rumcajs stonal a zase se uzdravil - ČSR

19.30 hodin Slavnostní zahájení přehlídky k 25. výročí osvobození ČSSR

Májové hvězdy

Celovečerní film režiséra S. Rostockého - ČSSR-SSSR

Kino Družba Gottwaldov

Neohrožený

14.30 hodin Celovečerní širokoúhelný barevný film - Bulharsko

ÚTERÝ 12. V. 1970

Velké kino Gottwaldov

8.00 hodin Pásmo krátkých filmů I - ČSSR:

Reflektorek 5-69
Všude dobře, doma nejlépe
Krtek a žvýkačka
Hvězda baletníká
Krtek v zoo
O šťastných sovách
Díla na frontě
Krtek zahradníkem

10.30 hodin Jiří Trnka dětem - retrospektiva - ČSR:

Zasadil dědek řepu
Cirkus Hurvínek
Jak stáříček změnil až vyměnil
Zvířátka a Petrovští
Dva mrazci

14.30 hodin Karol Zeman mládeži - retrospektiva - ČSR:

Vynález zkázy Celovečerní film
Pan Prokouk akrobat

17.00 hodin *Vesmírná odyssea*

Celovečerní barevný 70 mm film - Velká Británie

20.00 hodin *Vesmírná odyssea*

Celovečerní barevný 70 mm film - Velká Británie

Kino Svět Gottwaldov

10.00 hodin Pásmo krátkých filmů pro mateřské školy - ČSSR

Kino Fryšták

8.00 hodin Hermína Týrlová dětem - retrospektiva - ČSR:

Mlčení mužů

Celovečerní film režiséra J. Pinkavy - ČSR

Píseň - SSR

STŘEDA 13. V. 1970

Velké kino Gottwaldov

8.00 hodin Hermína Týrlová dětem - retrospektiva - ČSR:

Úkolčavka
Devět kutátek
Nepovedený panáček
Uzel na kapesníku
Vlnaná pohádka
Pařížek vepřu
Sněhulák

10.30 hodin *Pan Tau a samá voda* ČSR

Malý gazda - SSR
A přece se létá - ČSR
Malír - ČSR

14.30 hodin *Mlčení mužů*

Celovečerní film režiséra J. Pinkavy - ČSR

Píseň - SSR

17.00 hodin *Štvanice*

Celovečerní širokoúhelný barevný film - USA

19.30 hodin *Vesmírná odyssea*

Celovečerní barevný 70 mm film - Velká Británie

Kino Svět Gottwaldov

10.00 hodin Pásmo krátkých filmů pro mateřské školy - ČSSR

Kino Slavičín

8.00 hodin Jiří Trnka dětem - retrospektiva - ČSR

10.00 hodin *Dospěláci můžou všechno*

Celovečerní film režiséra R. Cvrčka - ČSR

Jak Rumcajs s obrem štípali o Řáholec dříví - ČSR

ČTVRTEK 14. V. 1970

Velké kino Gottwaldov

8.00 hodin Pásmo krátkých filmů II - ČSSR:

Utržený zvoneček
Jak šli nadělovat
Nehoupat!
Krtek a televizor
O starém psu Bodříkovi
Studna dělná

10.30 hodin Pásmo k 25. výročí osvobození ČSSR:

Generálská čepice ČSSR

Rom SSR

Pos a jarabíčky - SSR

Krtak a televizor - ČSR

O starém psu Bodříkovi - ČSR

14.30 hodin Pásmo krátkých filmů I - ČSSR:

Reflektorek 5-69
Všude dobře, doma nejlépe
Krtak a žvýkačka
Hvězda baletníká
Krtak v zoo
O šťastných sovách
Díla na frontě
Krtak zahradníkem

17.00 hodin *Štvanice*

Celovečerní širokoúhelný barevný film - USA

19.30 hodin *Štvanice*

Celovečerní širokoúhelný barevný film - USA

Kino Svět Gottwaldov

10.00 hodin Přehlídka filmů FAMU, filmov. a televizních škol

Kino Otrokovice

8.00 hodin *Pan Tau jde do školy* ČSR

Jak Rumcajs s obrem štípali o Řáholec dříví - ČSR
O ptáku, který dupal - ČSR
Mezi námi Indiány - ČSR

10.00 hodin Opakování předškolního programu

PÁTEK 15. V. 1970

Velké kino Gottwaldov

8.00 hodin Pásmo krátkých filmů III - ČSR:

Pan Prokouk, přítel zvířátek
Jak štěnětko chtělo malé pejsky
Vrchní dráb a kašpárek
Proč ptáče žírafa
Jak si pesek s kočičkou dělali dort
Leo na prázdninách
Jak jedli vtipnou kaši

10.30 hodin *Dospěláci můžou všechno*

Celovečerní film režiséra R. Cvrčka - ČSR

Jak Rumcajs s obrem štípali o Řáholec dříví - ČSR

14.30 hodin *Pan Tau jde do školy* ČSR

Jak přivedli domů svátýlovou vřlu - ČSR
O ptáku, který dupal - ČSR
Mezi námi Indiány - ČSR

17.30 hodin Slavnostní zakončení přehlídky a udělení cen

Medená věž

Premiéra celovečerního stř. barev. filmu rež. M. Holého - SSR

Jiří Trnka - filmový medailon - ČSR

20.00 hodin *Cid* Celovečerní barevný 70 mm film - USA

Kino Svět Gottwaldov

10.00 hodin *Bajaja* Celovečerní barevný film rež. J. Trnky - ČSR

Jaro - ČSR

Změna programu vyhrazena

GOTTWALDOV · 16. 22. 5. 1972

**XII. Festival
filmů pro děti
a mládež
s mezinárodní účastí**

Příloha 5: Obrazový materiál ¹¹³

Obrázek 1: II. celostátní přehlídka čs. filmů pro děti a mládež

Obrázek 2: II. celostátní přehlídka - festivalová výzdoba města Zlína

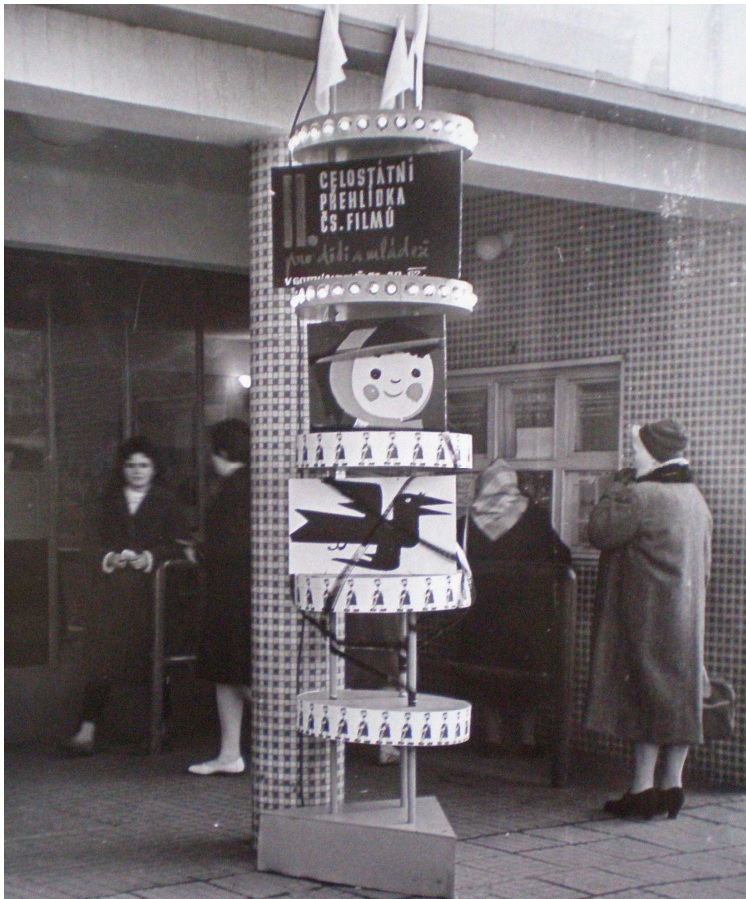
¹¹³ Zdroj: Státní okresní archiv Zlín

Obrázek 3: II. celostátní přehlídka – festivalová výzdoba města

Obrázek 4: II. celostátní přehlídka - festivalová výzdoba před Velkým kinem

Obrázek 5: II. celostátní přehlídka - festivalová výzdoba před pokladnou kina

Obrázek 6: III. celostátní přehlídka - festivalová výzdoba města

Obrázek 7: III. celostátní přehlídka

Obrázek 8: III. celostátní přehlídka

Obrázek 9: festivalový panáček

Obrázek 10: I. mezinárodní festival - beseda s dětmi

Obrázek 11: I. mezinárodní festival - autogramiáda

Obrázek 12: I. mezinárodní festival - doprovodný program

Lucie Chalánková

Filozofická fakulta

Katedra divadelních, filmových a mediálních studií

Název práce: Vznik a vývoj filmového festivalu pro děti a mládež ve Zlíně

The origin and development of the children's film festival in Zlin

Vedoucí práce: Mgr. Petr Bilík, Ph.D.

Počet znaků: 79 464 (bez příloh)

Počet příloh: 5

Počet titulů použité literatury: 19

Klíčová slova:

zlínské filmové studio, animovaný film, dětský hraný film, Filmové žne, dětský filmový festival, vývoj kulturní události, přehlídka československých filmů pro děti a mládež, mezinárodní festival pro děti a mládež ve Zlíně, festivalová ocenění

Anotace:

Práce se zabývá filmovým festival pro děti a mládež ve Zlíně ve vymezeném období od roku 1960 do 1975. Především se zaměřuje na aspekty, které zapříčinily vznik této přehlídky v šedesátých letech a její následný vývoj směřující do dramaturgického ukotvení v letech sedmdesátých. Pozornost je věnována také okolnostem, které vedly ke zmezinárodnění festivalu a popisu průběhu dvou mezinárodních ročníků uskutečněných v letech 1965 a 1967. Cílem je z nashromážděných materiálů podat komplexní pohled na tuto kulturní událost, jejíž tradice konání trvá dodnes.

Klíčová slova v angličtině:

film studio in Zlin, animated film, children's film, Filmové žne, children's film festival, development of the cultural occasion, festival of czechoslovakian films for children and youth, international film festival for children and youth in Zlin, festival's award

Anotace v angličtině:

The paper deals with the film festival for children and youth in Zlin in the period from 1960 to 1975. It mainly focuses on the aspects that caused its emergence in the sixties and its consequential development leading to dramaturgical consolidation in the seventies. The paper closely describes the conditions that lead to the internationalization of the film festival and also reflects the course of two international events in 1965 and 1967. The collected material gives a comprehensive look at this cultural event whose tradition continues today.